SLOVO
11
1989
ROČ. XXI.
Cena 2 Kčs

Na cintoríne

Naše cesty opäť smerujú k cintorínom. Nie je to naša prvá cesta tým smerom. Už neraz viedla sem naše kroky láska alebo spoločenská slušnosť. Možno, že ani teraz nám nie je táto cesta príjemná. Ale všetky cesty sveta vedú na cintorín nech je už akokoľvek bokom od rušných stredísk, aby nerušil.

Každý cintorín má svoju osobitnú výrečnosť. Niekde sa nám prihovára okázalá mramorová nádhera, prepychové pomníky s banálnymi, sentimentálnymi veršíkmi; vtedy nám pripadá reč cintorína bezútešne prázdna. Inde dominuje kríž s dreva, kameňa či železa a nápisy na ňom vo väčšej alebo menšej miere poukazujú k večnosti. V podstate však hovoria všetky cintoríny tou istou rečou. Či je to nádherná hrobka alebo skromne navŕšená kôpka hliny, prikrýva vždy to isté: úbohosť ľudského tvora.

Smrť vždy nastolí všeobecnú rovnosť. Ruší všetky rozdiely majetku, pôvodu a spoločenského postavenia. Po najprefíkanejších životných klamstvách na cintoríne sa už luhať nevypláca. Smrť sa podplatiť nedá. Ak dobre počujeme a prijmeme túto reč cintorínov, máme šancu stať sa pokornými. Vo víre života túto reč často nepočujeme. Vtedy sa dá tancovať okolo falošných bôžikov. Na cintorín hluk sveta už nedolieha. Tu cítime svoju bezmocnosť a povedomie našej dôležitosti sa v nás scvrkne. Mnoho z našich honosných životných postojov ukáže sa tu ako fasáda alebo maska. Cintorín nám dáva možnosť pochopiť niečo z podstaty nášho života. Toľko ráz v živote sme počúvali hlasy sveta, tu máme možnosť počuť Boha.

Naši otcovia volali cintorín Božím poľom. Aj keď nám to možno neznie, aj keď sa nad ním netýči kríž, aj keď ako majiteľ v záznamoch figuruje mesto, skutočným majiteľom tohto poľa je Boh. Tu rozsieva on. Sviatosťou krstu sa stali tí čo tu ležia raz navždy jeho vlastníctvom. Ako obilné zrná boli zasiate do zeme, aby klíčili v ústrety večnej úrode. Uprostred života nás obklopuje smrť. Každá zastávka na cintoríne nás jej stavia zoči-voči a pripomína nám živým naše chabé životné istoty. Neostaňme tu však stáť bezmocní pred jej výsmešným pohľadom. Hľadajme východisko z jej tmavého tieňa. Nad hrobom vždy nástojčivejšie dobiedza jedna myšlienka: Jediná možnosť ako víťazne skoncovať so smrťou a jej desivou hrôzou je uveriť bezvýhradne Bohu a spojiť sa s ním v láske. On nám ponúka neporovnateľne viac než „večnú pamiatku", viac než „ľahké odpočinutie", viac než „sladký spánok". On má pre nás jediný dar: večný život!

Tento dar dal vytrysknúť jasavému zvolaniu Apoštola národov: „Pre mňa žiť je Kristus a zomrieť zisk" (Flp 1,21), a vrúcnemu vzdychu: „Túžim umrieť a byť s Kristom" (Flp 1, 23). Nikto z nás nedokáže opakovať tieto slová s Pavlovou úprimnosťou. Ale dávajú nám aspoň nahliadnúť akú energiu vyvoláva v hĺbke duše prijatie tohto Božieho daru a aký rozbeh sa ním začína.

Pred takmer dvetisíc rokmi podobne smerovali kroky niekoľkých žien na cintorín, k istému hrobu. Tam z úst anjelov počuli najúžasnejšiu zvesť ľudských dejín: „Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Niet ho tu. Vstal z mŕtvych" (Lk 24, 5). Táto kratučká zvesť preniká stáročiami. Sila tejto zvesti sa neumenšuje. Jej svetlo nezhasína. Prihovára sa aj nám: Ani vaši mŕtvi nie sú tu, kde ich hľadáte. Hľadajte, čo je hore, kde Kristus sedí po pravici Boha! Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi! Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu. A keď sa zjaví Kristus, váš život, vtedy sa aj vy zjavíte s ním v sláve.

(Podľa E. Kirchgässnera — o. P. R.)

Chrám sv. archanjela Michala v Lomnom z 18. stor.

V. Mariánsky

Človek

Dnes je medzi nami — zajtra tu nebude:
stratí sa nám z očú — vytratí sa z mysle . . .
Nuž, taký je človek, taký jeho údel,
tak končíme všetci, bo všetci hriešni sme.

Každý z nás raz umrieť — svoj beh skončiť musí:
kedy? kde? — však nik z nás ani len netuší . . .
Smrť nás doprevádza jak priateľ náš tieň,
pripravenú vždy má pre nás priestornú sieň . . .
Aká tá sieň bude? — je to pre nás tajomstvo zahalené v čmude!

Jedno však môžeme, je to v našej moci:
privítať ju vrele — aj keď príde v noci . . .
Preto každý jeden, kto rozum užíva —
nech za šťastlivú smrť — aspoň jedno Zdravas denne si odbude!

(Pre Slovo upravil o. V. K.)

KALENDÁR NA MESIAC

NOVEMBER

1.	S	Kozma a Damián, divotvorcovia
2.	Š	Acendin a spoločníci, mučeníci
3.	P	Acepsim, biskup a mučeník. Prvý piatok
4.	S	Joanik Veľký, ctihodný
5.	**N**	**25. nedeľa po ZSD.** — Hl. 8. Utr. ev. 3. Galaktion a Epistímia, mučeníci
6.	P	Pavol Carihradský, arcibiskup; vyznávač
7.	U	Jeron, mučeník. **VOSR 1917**
8.	S	**Zbor sv. arch. Michala**
9.	Š	Onisifor a Porfýr, mučeníci
10.	P	Erast a i., apoštoli
11.	S	Mina, Viktor a Vincent, mučeníci
12.	**N**	**26. nedeľa po ZSD.** — Hl. 1. Utr. ev. 4. Jozafát, arcibiskup; mučeník. Ján Almužník, patriarcha
13.	P	Ján Zlatoústy, arcibiskup
14.	U	Filip, apoštol Začiatok prípravného obdobia na Vianočné sviatky
15.	S	Gur, Samon a Aviv, mučeníci a vyznávači
16.	Š	Matúš, apoštol a evanjelista
17.	P	Gregor Neocezarejský, biskup
18.	S	Platón a Roman, mučeníci
19.	**N**	**27. nedeľa po ZSD.** — Hl. 2. Utr. ev. 5. Abdiáš, prorok. Barlaám, mučeník
20.	P	Gregor Dekapolita, ctihodný
21.	U	**Uvedenie Panny Márie do chrámu**
22.	S	Filemon, apoštol
23.	Š	Amfiloch a Gregor, biskupi
24.	P	Katarína, mučenica
25.	S	Klement, pápež; mučeník Zakončenie sviatku Uvedenia Panny Márie do chrámu
26.	**N**	**28. nedeľa po ZSD.** — Hl. 3, Utr. ev. 6. Alipias, stĺpnik, ctihodný **(Nedeľa Krista Kráľa)**
27.	P	Jakub Perzský, mučeník
28.	U	Štefan Nový, mučeník
29.	S	Paramon a Filomen, mučeníci
30.	Š	Andrej, apoštol

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA NOVEMBER

Za mladé štáty, predovšetkým v Afrike, aby s pomocou rozvinutejších krajín dosiahli pravý pokrok a naplno využili svoje prírodné bohatstvo.

Srdce Ježišovo, prijmi do svojej slávy všetkých zosnulých kňazov, rehoľníkov a rehoľníčky.

Z myšlienok na každý deň

„Milovať budeš . . . " (Lk 10, 27).

Na kňazský charakter Jána XXIII. najlepšie poukazuje jeho ranná modlitba. V nej sa priznáva, že každého človeka, ktorý sa s ním stretne, chce pokladať za brata. Nikto sa nemal od neho vzdialiť bez toho, žeby nedostal aspoň dobré slovo.

Boh prišiel k nám cez človeka a cez človeka sa aj my dostaneme k nemu. Prekrásne nám to ukázal v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Preto aj nám adresoval slová: Choď a rob podobne! Choď teda! A možno ti netreba ísť ďaleko. Nájdeš raneného aj niekde celkom blízko. Možno vo svojej vlastnej rodine. Raneného neláskou — a možno práve tvojou.

•

„Tak je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý" (Lk 12, 21).

V paduánskej Scuola del Santo je freska, ktorá predstavuje lekára pitvajúceho lakomca a hľadajúceho jeho srdce. Niet však srdca v hrudi nešťastníka! Komusi zíde na um otvoriť lakomcov kufrík s peniazmi. Hrozné. Srdce je tam!

Starosť o hmotné zabezpečenie je síce normálnou a prirodzenou povinnosťou dospelého človeka, ale kresťan si musí byť vedomý toho, kde sú jeho hranice. Ježiš Kristus žiada od kresťana, aby bol bohatý pred Bohom (Lk 12, 21) a zhromažďoval poklady pre nebo (Mt 6, 20). Len tieto zásoby sú trvalé.

•

„V sobotu učil v istej synagóge. Bola tam žena, ktorá osemnásť rokov mala ducha neduživosti . . . " (Lk 13, 10—11).

V čakárni u lekára kňaz stretol ustaranú matku. V rozhovore jej dohováral, aby uľavila svojmu srdcu a starostiam a chodila i s deťmi v nedeľu do kostola. „Ach, dôstojný pane, nemám čas! Veď vidíte, že už roky chodím po lekároch!" A kňaz jej povedal: „Po lekároch budete chodiť možno až do smrti, ale uzdravíte sa len, keď to bude chcieť Boh, nie lekár a vy. Pretože lekár len lieči, ale Boh uzdravuje!"

Evanjelium spomína ženu, ktorá bola veľmi chorá. Trpela osemnásť rokov. Keď ju Ježiš uvidel, uzdravil ju. Uzdravil ju v chráme, kde sa čítalo Božie slovo . . . Táto udalosť aj nám chce povedať, že aj pre nás je chrám miestom a sviatočný deň príležitosťou narovnávať sa Ježišovým slovom a jeho sviatostnou silou sa vyliečiť zo svojich neduhov.

•

„Istý človek pripravil veľkú večeru a pozval mnoho ľudí" (Lk 14, 16).

Páter Pio zo San Giovani Rotondo, ktorý zomrel pred niekoľkými rokmi, niesol krvavé rany na rukách, nohách a boku. Sv. liturgiu slúžil denne s nesmierne veľkou vrúcnosťou. Bolo vidieť, že je to svätec a trpiteľ. Veriaci od jeho oltára odchádzali zmenení a povznesení. Pochopili, že svätá liturgia je úžasné tajomstvo a že Ježiš Kristus ako živý chlieb je stále medzi nami.

Podobenstvo o veľkej večeri nám pripomína, že kto sa chce dostať k Bohu vo večnosti, musí k nemu zasadnúť tu na zemi. Volá nás slovami, ktoré dobre poznáme: Vezmite a jedzte . . . Pite z neho všetci . . . Kto bude jesť moje telo a piť moju krv, bude mať večný život . . . Pozýva nás, lebo chce mať tu i vo večnosti okolo svojho stola pozvaných, nie nahnaných. Preto ak nás ešte nedotiahla k Pánovmu stolu láska, nech nás dotlačí k nemu aspoň strach, ktorý vanie z posledných slov tohto podobenstva: Ani jeden z tamtých, čo boli pozvaní, neokúsi moju večeru (Lk 14, 24).

-fd-

Vo svojich prácach sa neusilujme znásobovať túžbu, ale dôkladnosť.

Sv. František Saleský

Láska a súcit matky Terezy

Pred začatím tlačovej konferencie pre sovietskych a zahraničných novinárov usporiadanej Sovietskym výborom pre ochranu mieru prišiel pozdravný telegram od R. M. Gorbačovej! . . . „Najkrajšie želanie v súvislosti s príchodom do Sovietskeho zväzu. Dúfam, že vaše pricestovanie do ZSSR prispeje k upevneniu princípov milosrdnej lásky a humánnosti."

O výsledkoch svojej návštevy v sovietskej krajine rímskokatolícka rehoľníčka, predstavená rádu milosrdnej lásky, laureátka Nobelovej ceny za mier matka Tereza medziiným povedala:

— Volajú nás misionármi milosrdnej lásky. Naše sestry a naši bratia sa zaviazali osobitným sľubom Pánovi: celý svoj život zasvätiť pomoci najbiednejším z biednych. A Boh nám za to daroval čosi neoceniteľné — možnosť putovať po celom svete a dávať ľuďom našu lásku a súcit. Vďaka pomoci priateľov mohli sme založiť v Sovietskom zväze strediská milosrdnej lásky. Teraz rehoľné sestry pôsobia v Moskve, v Spitaku aj v Gruzínsku. Takúto činnosť vykonávame v 80 krajinách sveta. Osobitne nás teší to, že všade sa mladí ľudia plne zasväcujú službe chorým a biednym.

— Nedávno ste boli v Arménsku, — spýtali sme sa matky Terezy, — čo vám priniesla táto cesta?

— Zakúsili sme veľmi úzke duchovné spojivo s ťažko skúšaným arménskym ľudom. Doslova vo dne v noci prichádzali ku mne ľudia, aby si vyprosili požehnanie, pomoc. Bola som už v Spitaku minulého roku. Videla som nepredstaviteľné ľudské útrapy, bolesť v detských očiach po zemetrasení. Teraz som si všimla, že sa do Spitaku pozvoľna vracia život. Stretávali sme ľudí, ktorí sa vracali do svojho kraja. Veľmi ma to potešilo.

— Koľko rehoľných sestier bude teraz účinkovať v Sovietskom zväze?

— Otvorili sme už tri domy milosrdnej lásky. Dovedna v nich bude pôsobiť 13 sestier. V prípade potreby vám môžem poslať i ďalšie svoje pomocnice.

— Myslite si, že podmienky pre sestry rádu sú tu v Sovietskom zväze dostatočne vyhovujúce na život a pôsobenie?

— Sestry sú so všetkým spokojné, všetko sa im darí. Dúfam, že v Moskve a Spitaku budú mať svoje vlastné domy, kde budú môcť bývať a kde budú môcť bezprostredne poskytovať pomoc obyvateľstvu. Sme šťastné, že tu môžeme byť s vami, že vám môžeme pomáhať.

— Vie sa, že sa zaoberáte myšlienkou otvoriť v Sovietskom zväze stredisko pomoci deťom chorým na AIDS . . .

— Rád milosrdnej lásky začal zakladať takéto strediská pomoci v Spojených štátoch. Získali sme nejaké skúsenosti. Naše sestry a naši bratia úspešne pôsobia v tejto oblasti v New Yorku, vo Washingtone, v San Franciscu a tak isto v Etiópii a v Madride. Ak bude treba, otvoríme osobitné detské strediská milosrdnej lásky aj v Sovietskom zväze . . .

Činnosť sestier rádu milosrdnej lásky hodnotí vedúci celozväzového strediska pre mozgovomiechové poranenia profesor A. V. Livšič takto:

— Na pôde našej nemocnice sa utvorila prvá katolícka stanica milosrdnej lásky v Sovietskom zväze. Matka Tereza mi vysvetlila, že práve naše celozväzové stredisko si vybrala preto, lebo je u nás najviac chorých v oblasti chirurgie, traumatológie, neurochirurgie. U nás ležia vojaci, ktorí utrpeli vážne zranenia v Afganistane, obyvatelia Arménska, ktorých postihlo zemetrasenie. Matka Tereza sa rozhodla nám pomôcť, vediac o našich materiálnych ťažkostiach. Všetci chorí, ktorým sa pošťastilo stretnúť sa so sestrami milosrdnej lásky, hovoria o neobyčajnej duševnej hrejivosti vyžarujúcej z týchto ľudí. Malý príklad. Dnes v noci sme spolu s matkou Terezou a s jej sestrami bojovali o život chorého. My sme sa pokúšali pomôcť zachrániť jeho telo a matka Tereza mu pomáhala na duchu. Lekári oceňujú činnosť rádu milosrdnej lásky ako vysoko humánnu a vzácnu pre život človeka.

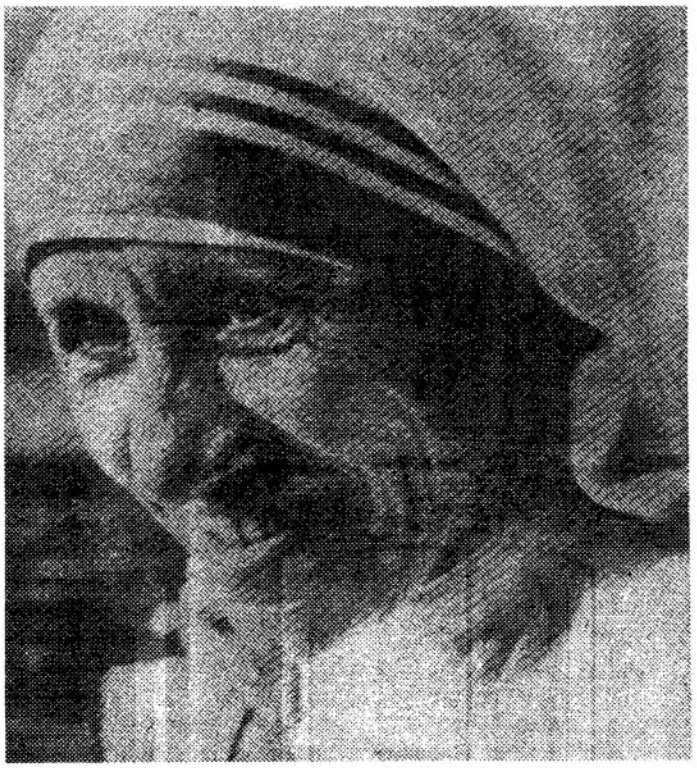

Matka Tereza z Kalkaty

Na tlačovej konferencii vystúpil aj vedúci Hlavnej správy sociálneho zabezpečenia Moskovského mestského výkonného výboru S. S. Ivčenkov:

— Včera som uvidel vskutku svätého človeka — matku Terezu. Už predtým som bol presvedčený, že sa stretneme, a tak sa aj stalo. V Moskve je niekoľko desiatok domov, kde žijú chorí a starí ľudia. Dnes ročný rozpočet sústavy sociálneho zabezpečenia v Moskve predstavuje 2 miliardy rubľov, no v čom sme naozaj chudobní, to je to, že sa nám nedostáva milosrdnej lásky a súcitu. Naši pacienti sú doslova obeťami ľudského egoizmu. Neodkladne potrebujeme pomoc matky Terezy. Sľubujeme jej a jej rádu vytvoriť všetky nevyhnutné podmienky. Dokonca sme ochotní otvoriť tohto roku pre sestry osobitný domov s nevyhnutným zariadením. Ak matka Tereza nebude mať námietky, radi by sme pomenovali toto stredisko milosrdnej lásky po nej . . .

(G. Čarodejev, Izvestija, 2. júla 1989 — prevzaté z KN 1989, č. 30).

Z REDAKČNEJ POŠTY

Bilpuchová — Poráč. — Je naozaj málo tých veriacich, ktorí nám napíšu o náboženskom živote vo svojej farnosti. Preto sme sa veľmi potešili Vášmu listu, v ktorom píšete o milej slávnosti — 50. výročí kňazskej vysviacky Vášho duchovného otca Jána Franka, ktorú svojou účasťou pozdvihol aj ndp. Mons. Ján Hirka, ordinár prešovskej eparchie. I touto cestou chcete pozdraviť svojho duchovného otca a vyjadriť mu úprimné poďakovanie za jeho dušpastiersku prácu vo farnosti. Teší nás aj to, že svoje každodenné modlitby obetujete i za všetkých našich kňazov. Ďakujeme a srdečne pozdravujeme.

REDAKCIA

Svätý archanjel Michal

Dnešní vedci veľa vynakladajú na to, aby preskúmali možnosť života na iných planétach vo vesmíre. Pravdepodobnosť je minimálna, ba niektorí vedci úplne zavrhli túto možnosť. A predsa my, kresťania, jednoduchí ľudia, môžeme všetkým oponovať a povedať: áno, existujú vo vesmíre i iné bytosti od ľudí a vieme ich dokonca i pomenovať. Volajú sa anjeli. Pravda žijú nie na konkrétnej planéte, lebo nemajú telo, sú čistí duchovia, majúci rozum a slobodnú vôľu.

Tomu nás učí naša viera. O jestvovaní anjelov vieme z Božieho zjavenia, ktoré je zaznamenané vo Svätom písme, a to pre nás veriacich stačí. Veď na 137 miestach Svätého písma Starého i Nového zákona je o nich reč. To je pre nás jasný dôkaz ich existencie. Keď si pozorne prejdeme našu sv. liturgiu sv. Jána Zlatoústeho, zistíme, že 19-krát sa v jej liturgických textoch spomínajú anjeli. A to nám tiež veľa hovorí. Treba povedať, že okrem anjelov a ľudí existujú ešte iné bytosti, a to zlí duchovia.

A teraz trochu odbočme. Biskupským obežníkom č. 2/1989 sme boli všetci informovaní o vyzvaní k spoločnej modlitbe v diecéze. Je to vlastne iniciatíva Svätého Otca Jána Pavla II., ktorou sa obracia ku všetkým arcidiecézam a diecézam celého sveta. Svätý Otec stále viac pozorný na prisľúbenia Panny Márie, ale aj plný starostí o svoje deti — roztrúsené po celom svete, pozýva svojich verných biskupov, kňazov i celý Boží ľud k modlitbovému zápasu proti zlému. Kto je tým zlým? Je to Boží protivník diabol, satan, zlý duch. Je to padlý anjel, Boží nepriateľ. Aby sme nad ním zvíťazili, musíme sa spojiť s Bohom, s Božou Matkou a v neposlednom rade s anjelom strážcom a so sv. archanjelom Michalom.

A tu sme pri koreni veci. Ak by sme chceli sami nad zlým zvíťaziť, nepodarilo by sa nám to, ba nik z ľudí by neuspel. My sa potrebujeme spojiť s tým, ktorý sa už v boji so zlým duchom vyznamenal a zvíťazil nad ním. Takýmto osvedčeným víťazom je i sv. archanjel Michal. Jeho meno je Mi-cha-el, hebrejsky: Kto ako Boh. Sv. evanjelista Ján píše o ňom v Zjavení takto: „Na nebi sa strhol boj: Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi. Bojoval drak i jeho anjeli, ale neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan, čo zvádzal celý svet, bol zvrhnutý; zvrhnutý bol na zem a s ním boli zvrhnutí jeho anjeli" (12, 7—9).

Každodenný život nás presvedčuje o tom, koľko zla je vo svete v rodinách a koľko pokušení v nás samých. Kto má v tom prsty? I diabol, nepriateľ človeka. Áno, sme vystavení aj pôsobeniu zlého čiže pokušeniam. Ak chceme ostať verní Bohu a zachovávať jeho prikázania, spojme sa so sv. archanjelom Michalom, aby sme nepadli do hriechov, ale zvíťazili nad zlým.

Dnešný človek je hrdina v mnohých oblastiach života, ale v tej najdôležitejšej je často slaboch. Myslím tu na oblasť duchovnú, mravnú a morálnu. Ak aj v tej oblasti chceme vynikať a byť hrdinovia, treba nám víťaziť v každodenných bojoch života. Budeme úspešní, keď po našom boku bude spolu s nami premáhať pokušiteľa sv. archanjel Michal.

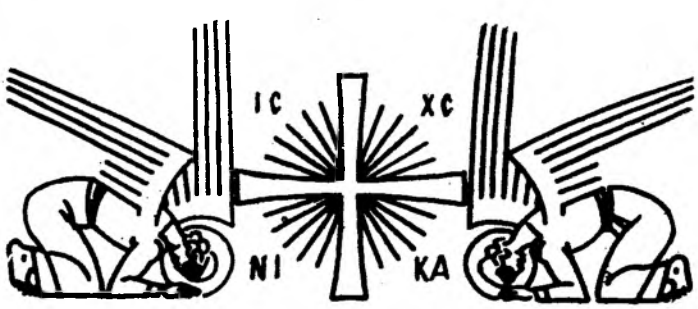

Prijmime výzvu Svätého Otca a zapojme sa do spoločnej modlitby. Poprosme sv. archanjela Michala, aby nám pomáhal v boji so zlým.

„Vojvodca, Michal, ty veliš anjelom. U Boha požívaš veľkú vážnosť. Stojíš pred trónom jeho slávy a máš šťastie vidieť nevysloviteľné veci, pomáhaj nám biednym a chráň v pokušeniach. Svojimi modlitbami sa prihováraj za naše duše."

o. Ján Babjak

Informujeme

Publikácia o okrese Bardejov

Pre ONV v Bardejove vydalo Východoslovenské vydavateľstvo v Košiciach reprezentačnú publikáciu Okres Bardejov, prvú svojho druhu v tomto nevšednom okrese.

Skutočne, je iba veľa okresov na Slovensku, ktoré sa môžu pochváliť takým množstvom cenných pamiatok cirkevnej a svetskej architektúry, prírodnými rezerváciami, vzácnou flórou a faunou, ale aj dobrými veriacimi oboch obradov v katolíckej cirkvi — východného a západného a preslávenym starobylým pútnickým Gaboltovom, ako okres Bardejov.

Ako sa konštatuje na záložke super obalu publikácie, ktorú zostavil a text napísal PhDr. Mikuláš Lovacký, akademický maliar, riaditeľ Šarišského múzea v Bardejove a fotografie autorsky pripravil PhDr. Peter Holent — medzi pozoruhodné stavebné pamiatky patrí celý fortifikačný systém stredovekého mestského opevnenia Bardejova, svetoznáma meštiacka architektúra, významné národné kultúrne pamiatky (farský kostol — Dóm svätého Egídia, mestská radnica), skanzen v Bardejovských kúpeľoch s drevenou ľudovou architektúrou reprezentujúcou stavebné ľudové umenie východného Slovenska, ikonopisná tvorba pamiatok východného obradu roztrúsených vo viacerých obciach okresu (Tročany, Jedlinka, Krivé, Mikulášová, Lukov, Kožany), pamiatky ľudového sakrálneho staviteľstva západného obradu (Hervartov), zborovské hradné panstvo, lokality viažúce sa k najstarším archeologickým nálezom (Beloveža, Hažlín, Komárov, Kurima), ale aj hnuteľné kultúrne pamiatky, ktoré sú uložené v zbierkach múzea a štátneho okresného archívu. Bardejovský archív uchováva vzácne rukopisy, listiny, listy, účtovné knihy a protokoly, rukopisné cirkevné knihy, staré tlače (inkunábuly), remeselnícke cechové zbierky, sklo, textílie, umeleckohistorické zbierky a exponáty šarišskej flóry a fauny.

Kvalitný kriedový papier, najmä farebná tlač z Meografie v Martine vytvárajú rámec anotovanej publikácie, po ktorej zaiste siahne každý kultúrny človek a priateľ hornošarišského okresu Bardejov.

A. Kaputa

ČASTÁ NÁVŠTEVA CHRÁMU JE OSOŽNÁ

Sv. Tomáš Morus, kancelár anglický, chodieval denne na sv. prijímanie. Niektorí ľudia sa tomu čudovali: „Pri toľkej práci, starostiach a roztržitostiach ešte chodíte tak často do chrámu na sv. prijímanie?"

„Práve preto — odpovedal kancelár. — Ak mám konať práce, presahujúce ľudské sily, idem k stolu Pánovmu posilniť sa. Ak ma zvierajú starosti, idem sa obveseliť pri nebeskej hostine. A keď ma roztržitosti dvorného života chcú zviesť k nerozumnosti, nachádzam u Pána zas pokoj a múdrosť."

Naše vnútro nie je ďaleko, a predsa je tak ďaleko, že niekedy nestačí ani celý život, aby sme doň vnikli.

Green

Kráľovstvo milosti a lásky

Židia očakávali prisľúbeného Vykupiteľa sveta ako mocného vladára, ktorý oslobodí ich národ spod nadvlády rímskeho cisára, podmaní okolité národy a bude vládnuť nad nimi tvrdou rukou. Domnievali sa, že tak dosiahnu veľkú slávu.

Len čo anjel Gabriel zvestoval Panne Márii, že bude matkou Vykupiteľa, povedal jej o ňom: On bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kraľovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca.

Keď si náš Spasiteľ vyvolil dvanástich apoštolov a vysielal ich hlásať evanjelium, povedal: Choďte a hlásajte: Priblížilo sa Nebeské kráľovstvo... Raz mamičky priniesli svoje dietky k nášmu Spasiteľovi, aby ich požehnal. Ale učeníci ich nechceli k nemu pustiť, pretože bol unavený. Ale on im povedal: Nechajte deti prichádzať ku mne, lebo takým patrí Božie kráľovstvo.

Náš Spasiteľ vzal svojich učeníkov a odišiel s nimi do mesta, ktoré sa volalo Betsaida. Keď sa o tom zástupy dozvedeli, hrnuli sa za ním. On ich vľúdne prijal a hovoril o Božom kráľovstve.

Božie či Nebeské kráľovstvo prirovnával k viacerým veciam. Povedal: Nebeské kráľovstvo sa podobá človekovi, ktorý zasial na svojej roli dobré semeno. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ, prisial medzi pšenicu kúkoľ a odišiel. Zas ho prirovnal k horčičnému zrnku, ktoré je najmenšie zo všetkých semien, ale keď vyrastie, je z neho strom. Prirovnal ho ku kvasu, ktorý žena vezme a vmiesi do troch mier múky, až sa všetko prekvasí. Prirovnal ho ku pokladu ukrytému v poli, ku kupcovi, ktorý hľadá vzácne perly. i k sieti, ktorá zachytáva všetky druhy rýb. Zdôrazňoval, že ťažko je vojsť boháčovi do Božieho kráľovstva. Naopak, veľkú odmenu sľuboval tým, čo pre Božie kráľovstvo zanechajú všetko.

Nepriatelia Krista Pána sa zľakli toľkého nadšenia. Báli sa, že zachváti celý národ. Preto sa rozhodli, že Ježiša chytia a zabijú. Chytili ho a odsúdili. Ale Židia nemali samostatnosť. Podliehali rímskemu cisárovi, ktorého v ich krajine zastupoval Pontský Pilát. Ten musel rozhodnúť s konečnou platnosťou o rozsudku. Priviedli Ježiša pred Piláta a žalovali na neho, že sa robí kráľom. Považovali to za najúčinnejšiu žalobu, lebo každý, kto sa robil kráľom, protirečil cisárovi.

Pilát sa ho spýtal: Si židovský kráľ? Ježiš odpovedal: Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Pilát sa ho pýtal ďalej: Tak predsa si kráľ? Ježiš prisvedčil: Sám hovoríš, že som kráľ.

Spasiteľ v rozhodujúcej chvíli, keď mu išlo o život, vyhlásil, že je kráľom, ale jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta, čiže nie také, ako ostatné pozemské kráľovstvá opierajúce sa o vojenskú moc.

Podstatu svojho kráľovstva vyjadril Spasiteľ slovami: Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo.

Naši prarodičia stratili Božiu milosť, ktorú dostali pre seba i pre všetkých svojich potomkov. Touto milosťou mali účasť na Božom živote, boli milé dietky Božie a dedičia Nebeského kráľovstva. Keďže mali Božiu milosť, patril im sám Boh a oni jemu. Je to dar, nad ktorý väčší si nemôžeme ani pomyslieť. Veď Boh je nekonečné Dobro, Láska, Moc. Všetky pozemské poklady sú len jeho stvorením a nemožno ich ani prirovnať k Božej milosti. Túto stratenú milosť nám náš Spasiteľ prišiel znova získať. Získal nám ju najmä svojou smrťou a slávnym zmŕtvychvstaním.

Kristus Pán založil cirkev, jej zveril sedem sviatostí, z ktorých čerpáme Božiu milosť. Prvý raz sme ju dostali pri sv. krste. Vtedy sme boli zapísaní do Božieho kráľovstva. Našou úlohou je zveľaďovať túto milosť. Zveľaďujeme ju zachovávaním Božích prikázaní. Za hlavné prikázanie nám Spasiteľ uložil lásku k Bohu a blížnemu. Skutkami tejto lásky rastieme v Božej milosti, stávame sa milšími Božími dietkami, platnejšími členmi Božieho kráľovstva.

Túto milosť máme na svojej duši, kým nespáchame smrteľný hriech. Aby sme ju mohli znova získať, máme v pokore pristúpiť k sviatosti zmierenia a či pokánia. Podobne aj ostatné sviatosti v nás zveľaďujú túto milosť.

A tak kráľovstvo, ktorého hlavou je Ježiš Kristus, je kráľovstvo milosti a lásky. Jeho počiatkom na zemi je cirkev, ktorá vysluhuje sviatosti, čo nám dávajú Božiu milosť a hlása i uskutočňuje lásku, ktorou sa zveľaďuje táto milosť. Dokonale sa toto kráľovstvo završí v nebi, kde sa cirkev spojí v láske so svojím Kráľom, Ježišom Kristom.

Netreba dokazovať, ako sa líši Kristovo kráľovstvo od kráľovstiev tohto sveta.

Krstom sme boli všetci zapísaní do Kristovho kráľovstva. Vytrvajme v Božej milosti, horlivo ju zveľaďujme skutkami lásky a aby sme boli vernými údmi toho kráľovstva na zemi a navždy blaženými vo večnosti!

ThDr. Ján Bubán

Ťažkosti v modlitbe

Modlitba je rozhovor s neviditeľnou Osobou. Dakedy tento rozhovor viazne, stáva sa bremenom. Kto iný, ak nie práve On — „Neviditeľný" môže v tebe vznietiť túžbu po modlitbe?

Prosba o modlitbu

Pane Bože,
toľkokrát sa nemôžem modliť,
toľkokrát sa nechcem modliť,
toľkokrát neviem, ako sa modliť,
ale cítim, že bez teba sa nezaobídem.
Keď sa nemodlím, môj život stráca smer,
tvoja vôľa a tvoje prikázania sa mi stávajú čoraz nepochopiteľnejšími.
Daj, aby som sa vedel opäť s tebou rozprávať,
aby sa aj v mojom živote plnila tvoja vôľa,
aby som šiel cestou, čo mi ty ukazuješ.
Daj, aby som hovoril s tebou jednoducho, otvorene a často.
Len tak môžem dúfať, že nezmýlim cieľ: život, ktorý vedie k tebe.

(Bamberger Gesangbuch 22)

Choď a rob podobne!

Stalo sa to na Ostravsku. Vodič diaľkovej dopravy bol ťažko dopichaný, keď bránil svoje vozidlo proti násilníkom, ktorí s ním chceli ujsť. Rany nezasiahli žiaden dôležitý orgán, ale spôsobili ťažké krvácanie. Páchatelia utiekli, nablízku nikto nebol. S poslednými silami sa ranený doplazil na okraj cesty, aby ho náhodný vodič v svetle reflektorov mohol spozorovať. Pristavil sa autobus. Viezol robotníkov z odpoludňajšej smeny. Tak, ako bol plný, tak viezol raneného do nemocnice. Nikto z cestujúcich nereptal. Keď už bol v nemocnici, ďaleko od svojho domova, medzi neznámymi ľuďmi, prichádzali k nemu na návštevu: vodič i sprievodca autobusu, tiež cestujúci, ktorí sa vtedy viezli autobusom a vedeli, že leží v nemocnici. Prišli s kvetami a darčekmi, so slovami: „Aby ste vedel, že nie sú u nás len násilníci a lumpovia" (Hom. směr., Olomouc 1977).

„Prišiel k nemu istý cestujúci Samaritán a keď ho uvidel, bolo mu ho ľúto . . . " (Lk 10, 32)

Je to prípad, ktorý takmer do posledného písmena sa podobá podobenstvu o milosrdnom Samaritánovi a ktorý na večné časy nám bude pripomínať, aký má byť človek podľa Božieho plánu.

Vodič autobusu, ktorý sa pri ranenom zastavil, poznal iba jednú myšlienku: čím skôr dopraviť postihnutého do nemocnice. Nezisťoval, kto je tento nešťastný. Celkom tak, ako tento Samaritán z evanjelia: raneného posadí na svoje dobytča a dopraví ho do najbližšieho hostinca. Hostinskému dá slušný obnos, aby stačil dovtedy, kým sa ranený uzdraví a bude schopný ďalšej cesty. Ba je ochotný dať aj viac, až bude potrebné na jeho ošetrenie.

Ak nám Spasiteľ povedal podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, tým nás chcel upozorniť na našu povinnosť pomôcť, ak ide o človeka, ktorý sa ocitne v nešťastí. Bez ohľadu na to, akej je národnosti a náboženstva. Musíme ukázať veľkosť svojho srdca a mieru milosrdenstva voči nešťastnému, ak „padol do rúk zbojníkov" za akýchkoľvek okolností.

V duchu tohto podobenstva pápež Pius XII. povedal: „Presvedčený kresťan sa nesmie uzavrieť, keď je svedkom núdze a biedy svojho brata, keď do jeho uší preniká volanie o pomoc."

Opravdu sú niekedy okolnosti, keď je nutné zabudnúť na drobné i väčšie spory a myslieť na jedno: pomôcť blížnemu, ktorý našu pomoc práve potrebuje. V takejto chvíli musia prestať všetky priehrady medzi ľuďmi . . . Túto myšlienku pekne vidieť v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Samaritán, ktorý v očiach Židov bol opovrhovaný, stal sa pre nich nakoniec príkladom milosrdnej lásky.

Albert Schweitzer, ktorý svoj život venoval službe čiernym bratom v Afrike, bol raz tak prácou a nedostatkom vyčerpaný, že celý zúfalý zvolal:

— Bol som naozaj idiot, že som sem prišiel liečiť týchto černochov!

Jeho asistent a tlmočník, černoch Jozef, mu vtedy povedal:

— Tu na zemi si možno idiot. Ale tam v nebi nie!

Sv. evanjelium na svojich stránkach nás na to veľmi často upozorňuje. A toto treba zachovávať, pretože „skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho" (Lk 11, 28).

Martin L. King, bojovník za práva černochov, povedal, že evanjelium nestačí iba čítať a obdivovať, ale že ho treba aj uskutočňovať — nie slovami, ale skutkami lásky a milosrdenstva.

A teda poučenie, ktoré zneje na záver podobenstva o milosrdnom Samaritánovi: „Choď a rob aj ty podobne!" — zneje rovnako aj dnes. Príležitosti máme k tomu naozaj dosť v každodennom živote. A teší nás, že sa s podobnými prípadmi lásky a milosrdenstva v každodennom živote naozaj stretávame. Veď to patrí k podstate evanjelia a preto i k podstate nášho kresťanského života.

o. F. D.

Ježiš naňho pozrel s láskou

Taký bol Ježiš. Všetko robil s láskou. Láskavý bol jeho prístup ku každému človekovi.

S láskou sa venuje bohatému mládencovi, ktorý prišiel k nemu s otázkou — čo robiť, aby sa stal dedičom večného života. V Markovom evanjeliu čítame, že Ježiš naňho pozrel s láskou, zamiloval si ho, a potom mu povedal, čo má robiť.

S láskou pristupuje Ježiš aj k plačúcej matke v Naime, ktorá pochováva svojho syna. Keď ju zazrel, bolo mu jej ľúto . . . a potom vzkriesil jej syna. Čo stojí viac za povšimnutie — sila vzkriesenia alebo láska k žene, ktorá plakala?

Ježiš je láskavý aj k veľkému zástupu, ktorý ho počúval. Učeníkom hovorí: Ľúto je mi zástupu . . . Potom tieto zástupy zázračne nasýtil.

Kedysi prorok Elizeus poslal svojho sluhu k žene, ktorej umrel chlapec. Pritom mu dal presné pokyny ako má chlapca priviesť k životu. Sluha všetko presne vykonal — ale chlapca k životu neprebudil. K mŕtvemu chlapcovi musel prísť napokon sám prorok. On sa najprv pri ňom pomodlil, potom priložil svoje ústa k jeho ústam . . . a chlapec ožil. Prečo sa to nepodarilo sluhovi? Pretože sluha, i keď vykonal všetko čo mu prikázal prorok, nemal pritom lásku. On len bezducho vykonal svoju povinnosť. Prorok však robil všetko s citom, s láskou . . .

A aký je náš vzťah k blížnym? Aké je naše jednanie s nimi? Sme láskaví?

Ježiš je učiteľom lásky. Čo ešte nevieme, čo nám ešte nejde — učme sa práve od neho.

Máš doma babičku, dedka? Venuj im najprv láskavý pohľad, a potom im poslúž!

Aj manželke venuj najprv láskavý pohľad, a potom jej niečo povedz!

Aj deťom venuj najprv láskavé pohľady, a potom sa ujmi svojich rodičovských povinností!

Ježišov vzor, Ježišova škola lásky uľahčuje a zjednodušuje život. Rieši aj „neriešiteľné" problémy a robí hotové divy. Aj sýti, aj uzdravuje, aj mŕtvych kriesi . . .

o. Mikuláš Pavlík

ČO SME SI ZASLÚŽILI

Na cintoríne v Janove je pomník. Plačúca žena nahliadla za pootvorené dvere. Je niečo za bránou smrti? Áno. Je tam taký život, aký sme si zaslúžili tu na zemi.

Eucharistia ako pamiatka

V živote človeka, aj veriaceho, môže povstať otázka: Čo sa to vlastne deje pritom, keď ľudia sú zhromaždení na sv. liturgii? O čo tu vlastne ide?

Predovšetkým cirkev pri slávení sv. liturgie koná to, čo robil Pán Ježiš. On v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb do svojich rúk. Chlieb, ktorý sa nachádzal na stole. Keď vzdal vďaky, lámal ho a rozdával svojim učeníkom, hovoriac: Vezmite a jedzte, toto je moje telo. Podobným spôsobom vzal aj kalich s vínom a dával svojim učeníkom, hovoriac: Pite z neho všetci, toto je moja krv nového zákona, ktorá sa vylieva za vás i za všetkých na odpustenie hriechov.

Pri Poslednej večeri Pán Ježiš prikázal: Toto robte na moju pamiatku. A práve v týchto slovách môžeme vidieť podstatný dôvod prečo cirkev koná to, čo konal Pán Ježiš. Teda sv. cirkev pri sv. liturgii koná to, čo konal Pán Ježiš pri Poslednej večeri a koná to na jeho pamiatku, aby myslela na neho. Preto sa schádzame na sv. liturgii, aby sme slávili Večeru a pripomínali si Kristovu smrť, jeho zmŕtvychvstanie, nanebovstúpenie, oslavu po Otcovej pravici i jeho druhý príchod. Toto je podstatné jadro Eucharistie. Keď k tomu pridáme aj účinky Eucharistie na nás, môžeme o nej povedať toto:

Eucharistia je cirkvou slávená pamiatka (memoriál, anamnezis) Kristovho vďakyvzdávania Otcovi, do ktorého zapájame svoje vďakyvzdávanie; ďalej je to pamiatka Kristovej obety na kríži, ktorú sprítomnenú na oltári Otcovi spoluobetujeme; je to pamiatka Novej zmluvy medzi Otcom a Božím ľudom, ktorú založil Kristus a ktorej obsah vzťahujeme na seba; a napokon je to pamiatka Kristovej obetnej hostiny, ktorá nás zjednocuje so samym Kristom a medzi sebou navzájom, a ktorá nás pripravuje na večný život v kráľovstve nebeského Otca.

Toto všetko sa deje s Ježišom prítomným uprostred nás a to opravdivo (vere), skutočne (realiter) a podstatne (substantialiter) pod spôsobmi chleba a vína.

A ešte niekoľko slov na podporu toho, čo sme povedali:

Cirkevní Otcovia neprestávali sláviť Eucharistiu ako pamiatku obety na Golgote. Práve v charaktere pamiatky vidia obetný charakter samej Eucharistie. Eucharistia je obetou preto, lebo je pamiatkou obety, totiž spasiteľnej smrti na kríži. V dobe cirkevných otcov videli často v prítomnom Ježišovom tele ako obetnom tele a v prítomnej Ježišovej krvi ako obetnej krvi prítomnosť samej obetnej udalosti. To môžeme vidieť aj v textoch samého liturgického slávenia. Vo všetkých liturgiách, či východnej alebo západnej cirkvi príslušné texty vyjadrujú myšlienku, že pri slávení sv. liturgie, čiže Eucharistie, sa slávi pamiatka. Táto pamiatka, to je v kulte (náboženskom obrade) uskutočnené účinné sprítomnenie udalosti, ktorá sa raz stala v minulosti. Sviatostné znaky pri slávení Eucharistie predstavujú minulé dielo spásy a tým ho sprítomňujú.

(Podľa ThDr. J. Vrableca a M. Schmausa pripravil M. M.)

Z listov

CESTOU OKOLO KRÍŽA

Neďaleko obce, kde dookola stoja rodinné domy, stojí v záhradke drevený kríž. Každý, kto prechádza okolo neho, svojím spôsobom vzdáva úctu tomu, ktorý pre nás a pre našu spásu zomrel na dreve kríža. Jeden urobí znak kríža, druhý sníme klobúk, ďalší sa s úctou pokloní. Sú však aj takí, ktorí okolo neho prejdú bez povšimnutia, bez akejkoľvek úcty a poklony.

Nedávno som išiel okolo a pozoroval som, ako istá žena vymieňala kvety namiesto doterajších, zvädnutých. Pozdravil som a prihovoril som sa jej. A ona začala rozprávať, že už mnoho rokov takto ozdobuje tento kríž, očistí ho od prachu, pretože okolo vedie cesta. A aj preto, že už neraz našla pri kríži útechu vo svojich životných a rodinných ťažkostiach.

Popri našich cestách máme mnoho krížov. Nechoďme okolo nich len tak, bez povšimnutia. Vzdajme úctu tomu, ktorý z lásky k nám na ňom trpel — pre nás a pre našu spásu. A ak je treba, upravme okolo neho okolie a ozdobme ho. Veď kríž — je to znamenie našej viery a spásy.

Čitateľ — Š. B.

Ani najväčší oheň nemá zmysel, ak sa strávi sám. Mnohí zatiaľ zamrznú.

Trier

Kanonizácia Anežky Českej

Dňa 12. novembra t. r. Svätý Otec vyhlási za svätú ANEŽKU ČESKÚ. Berieme účasť na radosti nášho českého národa. Veď táto udalosť a radosť je aj udalosťou a radosťou našou. Medzi svätých sv. cirkvi sa zaraďuje aj naša svätá. Aby sme informovali našich veriacich o tejto svätici, podávame základné údaje z jej životopisu, aby aj nás povzbudili v nasledovaní jej životných čností.

•

V roku 1205 v paláci slávneho českého kráľa Přemysla Otakara I. a kráľovny Konstancie bola veľká radosť. Kráľ s radosťou dvíhal na svojich rukách narodenú dcéru, ktorej pri krste dali meno ANEŽKA.

Uplynuli tri roky a na dvore kráľa Otakara I. bola veľká slávnosť. Malú Anežku, trojročnú, zasnúbili poľskému vojvodovi Boleslavovi. Hostia sa tešili, oslavovali mladú snúbenicu, ktorá sa na všetko len pozerala a ničomu nerozumela. Zasnúbili ju podľa obyčaje vtedajšej doby.

Po zasnúbeninách odviezli dievčatko do kláštora cisterciánok v Třebnici pri Vratislave v Sliezsku. V kláštore ju uviedli do spoločnosti dievčat z popredných sliezskych rodín. Učili ju počiatkom viery a vzdelania pod vedením Hedvigy, manželky sliezskeho kniežaťa Henricha I. Bradatého.

Prešlo len málo rokov a mladý Anežkin snúbenec zomrel. V tomto prípade bol jej ďalší pobyt pod vedením kňažny Hedvigy bezpredmetný. Preto ju priviezli do Prahy na otcov dvor (asi r. 1217). Po krátkom pobyte u rodičov ju odviezli do premonštrátského kláštora v Doksanoch pri Litoměřiciach. Tu sa dokonale utvrdila v duchovnom živote a nadobudla potrebné vzdelanie.

Teraz ju otec povolal do Prahy. Do Prahy prišlo posolstvo od cisára Fridricha II., ktorého syn Henrich požiadal o Anežkinu ruku. Kráľ Přemysl Otakar I. dal svoj súhlas. Nato Anežku odviedli na dvor rakúskeho vojvodu Leopolda, aby sa tam Anežka naučila panským nemeckým obyčajom.

Avšak vojvoda Leopold sa zachoval nečestne. Aj on mal dcéru, Margitu. Preto nahovoril Anežkinho snúbenca, aby si za manželku vzal jeho dcéru. Anežka už mala 20 rokov a teraz všetko pochopila. Vojvoda Leopold, aby zrušil zasnúbenie, odišiel do Talianska a vymohol u pápeža Honoria III., aby zrušil zasnúbenie Anežky a aby sa Henrich oženil s jeho dcérou Margitou. Přemysl Otakar I. preto dal priviesť Anežku do Prahy. Keď ju uvidel, bol veľmi smutný. Už druhýkrát okolnosti prekazili, aby vydal svoju dcéru.

— Dcéra moja, teraz je tu ľudský zásah. Ale ja tomu Leopoldovi nedarujem. Vypoviem mu vojnu.

— Otec — ozvala sa Anežka. — Ja nechcem, aby pre mňa umierali stovky a možno aj tisíce našich ľudí. Okrem toho, ja by som si toho Henricha aj tak nevzala. Aký by to bol manžel, keď tak ľahko odišiel k inej?

Přemysl Otakar I. zastavil vojnu. A Anežka chodila pomedzi chudobných, pomáhala im a rozdávala milodary. Anežkin otec zomrel a na trón nastúpil jeho syn a Anežkin brat Václav I. (1230—1253). Do Prahy prišli poslovia. O ruku Anežky sa uchádzali anglický kráľ Henrich III. a sám cisár Fridrich II., ktorý ovdovel, a ktorého syn Henrich bol predtým Anežkiným snúbencom.

— Anežka! Vyberám ti za manžela cisára Fridricha II., — rozhodol kráľ Václav I.

— Kráľ a brat môj! Toto manželstvo by bolo pre mňa peklom. Cisár je starý, pred smrťou, a okrem toho by som sa na jeho dvore musela stretávať s mojím bývalým snúbencom a jeho ženou. Nenúť ma preto k tomu manželstvu. Už tretíkrát vidím prekážky pre moje manželstvo. Ja si vyberám za snúbenca môjho Spasiteľa a môj život zasvätím jedine jemu.

Kráľ Václav I. nemal pochopenie pre Anežkine rozhodnutie. Avšak Anežka sa obrátila na pápeža Gregora IX. Ten vyzval jej brata, aby nenútil sestru do manželstva s cisárom a prinútil cisára, aby od svojho plánovaného sobáša upustil.

Tak ani tretíkrát nedošlo k sobášu Anežky. Teraz už bola voľná. Žila na kráľovskom dvore podľa všetkých predpisov, avšak často vychádzala v jednoduchých šiatach do mesta, aby nebola poznaná a pomáhala núdznym. Vo svojej izbe spala na zemi. V piatky, soboty a deň pred veľkými sviatkami sa postila o chlebe a vode. Často pristupovala k sv. prijímaniu a hlavne chudobným a nešťastným preukazovala skutky kresťanskej lásky.

Medzitým sv. František Assiský založil svoju reholu menších bratov a podľa jeho príkladu aj sv. Klára založila ženskú reholu (1224). Anežka sa stala nadšenou ctiteľkou sv. Františka a sv. Kláry. So sv. Klárou si začala dopisovať. Anežka sa teraz výlučne zamerala na pomoc chudobným a nešťastným. S podporou svojho brata kráľa Václava I. založila v Prahe nemocnicu pre chudobných, ktorú nazvala nemocnicou sv. Františka. Išlo tu o charitatívnu inštitúciu a jej poslanie bolo čisto cirkevné. Potom s pomocou svojho brata začala stavať v Prahe i minoritský kláštor, mužský i ženský, dnes známy pod miestnym názvom Na Františku. Do ženského kláštora vstúpila aj Anežka s niekoľkými pannami zo vzácnych českých rodín. Rehoľné rúcho prijala roku 1234. Na príkaz pápeža Gregora IX. sa Anežka stala prvou predstavenou kláštora, avšak z pokory sa zriekla názvu abatyše a volali ju len staršou sestrou.

V kláštore Anežka nenariaďovala ale radšej slúžila. Pracovala v kuchyni, varila, umývala riad, prala odev a zhotovovala rehoľniciam odev, ošetrovala choré sestry. Kráľ Václav a ľudia veľmi podporovali kláštor a Anežka to delila na tri časti: na chrám, na živoby-

tie a na podporu chudobným a sirotám. Ku všetkým bola štedrá, avšak na seba veľmi prísna.

Anežka si dopisovala so sv. Klárou. Z listov, ktoré jej poslala sv. Klára, sa zachovali štyri. Z nich vidíme, že sv. Klára si veľmi vážila Anežku. Nazývala ju „sestrou zo všetkých najmilšou". Ešte za života Anežky vydali o nej krásne svedectvo pápeži Gregor IX. a Inocent IV.

Anežka, hoci bola v kláštore, mala veľký vplyv aj na udalosti svojej vlasti. Milovala svoj národ a starala sa o jeho blaho. Svojmu bratovi bola múdrou radkyňou.

Kráľ Václav I. zomrel roku 1253 a bol pochovaný v chráme kláštora sv. Františka. Jeho syn, ako nástupca, kráľ Přemysl Otakar II. veľmi si Anežku vážil nie ako tetu, ale skôr ako matku.

Boh vyznamenal Anežku ešte za jej života na zemi prorockým duchom a zázračnou mocou. Požehnaním kríža alebo položením ruky na hlavu chorého Anežka liečila chorých.

Začiatkom marca roku 1282 Anežka vážne ochorela. So svojimi sestrami-rehoľnicami sa lúčila slovami: „Najmilšie dcéry, zachovávajte lásku k Bohu a blížnemu . . . , vtedy Božia láska vás neopustí." Zomrela roku 1282 vo vysokom veku. Jej telo bolo počas štyroch dní verejne vystavené a potom pochované v kláštornej kaplnke Panny Márie.

Zápisy hovoria, že jej hrob bol neustále obklopený zástupmi úbohých, ktorí u nej hľadali pomoc vo svojich súženiach. A Pán Boh túto služobnicu vyznamenal zázračnou mocou. Oslávil ju zvlášť po smrti zázrakmi, ktoré robil na jej príhovor.

Sv. Klára o jej živote napísala: „Anežka nasledujúc chudobného a pokorného Ježiša je vernou pomocníčkou pravého Boha, prostredníčkou všetkých zúfajúcich, príkladom sestrám . . . Povesť o jej svätom živote a o nevinnosti sa rozniesla takmer po celom svete."

Chudobní už za jej života si ju ctili ako svätú. Svätá cirkev sa snažila o jej blahorečenie, avšak vojnové udalosti to vždy prekazili. Bola prevedená až roku 1879 zásluhou pražského arcibiskupa kardinála B. J. Schwarzenberga. Pamiatka Anežky Českej ako blahoslavenej bola v cirkvi 2. marca. Pamiatku Anežky Českej ako svätice, určí Svätý Otec pri svätorečení.

Svätá cirkev vyhlasuje svätých na oslavu Boha a na to, aby títo svätí boli nám príkladom k dosiahnutiu našej spásy, aby svietili

Maska svätice z rokov 1901—1911 od J. V. Myslbeka

ľuďom na ich životnej ceste. A tu treba zvlášť poukázať na posledné slová svätej Anežky Českej: „Zachovávajte lásku k Bohu a blížnemu zo všetkých síl a vtedy Božia láska vás neopustí." Kiež by sme si uvedomili, že milosrdenstvom, dobrými skutkami, postojom kresťanskej lásky k blížnym, vyjadrujeme svoju lásku k Bohu, že v blížnych vidíme Krista, hlavne v tých, ktorí potrebujú našu pomoc a prejav ľudskosti. A v tom je nám nová svätá — Anežka Česká — veľkým príkladom.

o. Štefan Papp

Predzvesť spásy ľudstva

Deň uvedenia Panny Márie do jeruzalemského chrámu, je dňom jej zasvätenia Bohu. Je to skutočnosť, keď v tento deň, spravodliví Joachim a Anna, splnili svoj sľub, daný Všemohúcemu Pánu Bohu: zasvätili svoju jednorodenú dcéru službe Bohu. A anjeli vidiac Pannu Máriu vchádzať do chrámu, žasli, „keď videli Pannu vstupovať do svätyne svätých" (namiesto „Dostojno"). Celý kresťanský svet je preto naplnený touto radosťou a oslavuje jej uvedenie do chrámu, lebo za ním sa skrýva aj zjavenie Ježiša Krista, Spasiteľa sveta, pretože tento sviatok „nám pripomína Božiu dobrotu a je predzvesťou spásy ľudstva" (Tropár sviatku).

Tento sviatok nám poskytuje príklad pevnej viery v Pána Boha a obetujúcej sa lásky k nemu. Tento príklad nám dávajú spravodliví rodičia — Joachim a Anna.

Každá izraelská žena túžila po deťoch, zvlášť synoch, pretože každý syn mohol byť teoreticky sľúbeným Mesiášom. V Starom zákone bola neplodnosť považovaná za Boží trest a preto bezdetné ženy boli veľmi nešťastné. Spomeňme si len napr. na Sáru, Abrahámovu manželku, Annu, Samuelovu matku, sv. Alžbetu, matku sv. Jána Krstiteľa. Aj Joachim a Anna už zostarli, ale deti nemali. Neprestávali sa však modliť k Bohu. Sľúbili, že ak im Pán Boh požehná dieťa, obetujú ho službe Bohu. A Boh im požehnal dievča, ktorej dali meno Mária. Na svoj sľub však nezabudli. Keď mala Mária tri roky, priviedli ju do jeruzalemského chrámu, odovzdať ju službe Bohu.

Každý rodič pochopí toto odlúčenie od svojej jedinej dcéry, k tomu ešte vytúženej. A predsa ju v zbožnej úcte a lásky sprevádzali do chrámu, aby ju odovzdali Bohu. Službe nebeskému Otcovi, ako živú obeť.

Aj v našom živote láska k Bohu často žiada, aby sme kvôli nemu sa zriekli toho najdrahšieho. Aké je to neraz ťažké! V tomto nech nám poslúži príklad svätých rodičov Joachima a Anny.

V knihe Život rehoľnej sestry čítame túto udalosť:

Rehoľná sestra pracuje pre dobro charitného ústavu štyridsať rokov. Zostarla tam a verila, že tam smie teraz za to zomrieť. Tu príde mladšia sestra a prevezme si jej prácu. Pre ňu príde nariadenie, aby sa odobrala do domu odpočinku, do domu pre starých. V prvej chvíli nastane prekvapenie, potom slzy. To je predsa nespravodlivé. Toľko rokov tu pracovala — a teraz takto? Potom ale povedala: Áno, pôjdem! A táto poslušnosť, táto obeť, bola zlatým klincom v jej rehoľnom živote.

K takémuto obetovaniu uschopňuje len horúca láska a viera v Pána Boha. V tom nech nás povzbudzuje príklad svätých rodičov — Joachima a Anny. o. F. D.

Matka a hlava všetkých kostolov mesta a sveta

Každá farnosť slávi sviatok svojho farského chrámu. V každej diecéze sa zasa slávi sviatok posvätenia katedrálneho chrámu v sídle biskupa. Aj všeobecná cirkev má sviatok posvätenia chrámu, ktorý je katedrálnym kostolom rímskeho biskupa. Týmto chrámom nie je bazilika sv. Petra akoby sa mnohí nazdávali, ale je to tzv. **Lateránska bazilika,** zasvätená sv. Jánovi Krstiteľovi a sv. Jánovi apoštolovi a evanjelistovi. A o tomto chráme by sme chceli povedať niekoľko slov; veď ako uvedomelí veriaci sa zaujímame o náš chrám a aj o náš biskupský kostol, tak mali by sme sa bližšie oboznámiť aj s katedrálnym chrámom rímskeho biskupa ako pastiera všeobecnej, čiže katolíckej cirkvi bez ohľadu na liturgiu, bohoslužobný jazyk a rozdielne tradície. Nuž aspoň nakrátko načrtneme históriu tohoto chrámu a keď nás cesty niekedy privedú do Ríma, okrem iných nádherných kostolov a pamätihodností nemali by sme obísť ani túto krásnu a pamätnú baziliku s priľahlými budovami ako prvým pôvodným kostolom a sídlom rímskeho biskupa.

Od čias smutne preslávaného cisára Nerona palác v Lateráne bol cisárskym majetkom a na začiatku 4. storočia bol príbytkom cisárovnej Faustíny, manželky Konštantína Veľkého. Tento cisár už po vydaní Milánskeho ediktu (313), ktorým kresťania dostali slobodu, odovzdal palác r. 324 aj s priľahlými pozemkami cirkvi a prikázal tam vybudovať kostol a aj ten odovzdal pápežovi Melchiadesovi, ktorý ho zasvätil Božskému Spasiteľovi. Tento kostol sa stal katedrálnym chrámom rímskeho biskupa a pápeža a k nemu patriaci palác sídlom pápežov, a to až do roku 1309, teda plných tisíc rokov.

Na začiatku 10. storočia za pápeža Sergia III. Lateránska bazilika dostala ešte dodatočných patrónov: sv. Ján Krstiteľ a sv. Ján evanjelista. Odvtedy sa nazýva bazilikou sv. Jána na Lateráne.

V nej sa konalo 5 všeobecných cirkevných snemov a 8 rímskych synod. Bazilika bola niekoľkokrát zničená: Vandalmi v 5. stor., zemetrasením v 9. stor., požiarmi v r. 1308 a 1361, ale vždy ju obnovili. Pápeži po nútenom pobyte vo Francúzsku (tzv. avignonské zajatie) sa r. 1377 už nevrátili do Lateránu; sídlom pápežov sa stal Vatikán, no katedrálnym chrámom rímskeho biskupa zostala i naďalej Lateránska bazilika. Bola niekoľkokrát prebudovaná, zväčšená a dostala aj nové vnútorné zariadenie. Prestavbu baziliky za pápeža Inocenta X (17. stor.) vykonal slávny architekt Borromini. Pápež Klement XII. (1730—40) prikázal umiestniť na priečelie baziliky nadpis, ktorý je uvedený v nadpise tohoto článku. Tým sa chce vyjadriť skutočnosť, že je to prvý chrám všeobecnej cirkvi, vybudovaný po dosiahnutí náboženskej slobody, a je teda skutočne hlavou všetkých kostolov a akoby ich matkou. Jeho výstavbe a potom prestavbe sa vždy venovala veľká pozornosť. Je pozoruhodný už svojimi rozmermi.

Bazilika je dlhá 130 m, má 5 lodí, ktoré sú navzájom oddelené stĺporadím. Je nádherne vyzdobená maľbami, freskami, mozaikami a sochami, takže ako celok je skvostným dielom cirkevnej architektúry a klenotnicou sakrálneho umenia neobyčajnej krásy. Na výzdobe tohoto chrámu pracovali po stáročia významní sochári, maliari, architekti. Krásu tohoto chrámu a ani jeho podrobnejšiu históriu nemožno zachytiť v krátkom článku, veď o ňom sú početné publikácie.

V bazilike sú pochovaní viacerí kardináli i pápeži. Pod baldachýnom je pápežský oltár. V ňom sa nachádza starobylý drevený oltár, na ktorom mali konať sv. liturgiu prví pápeži. Pred oltárom v krypte je hrob pápeža Martina V. († 1431). Tu je pochovaný aj veľký pápež Lev XIII. Na triumfálnom oblúku sú naši apoštoli sv. Cyril a Metod v biskupských ornátoch.

Tu boli 11. februára 1929 podpísané tzv. lateránske dohody, ktorými bol vytvorený pápežský štát Mesto-Vatikán (Citta del Vaticano); podľa nich niektoré chrámy a cirkevné budovy aj mimo územia Vatikánu majú tzv. status exteritoriality, t. j. že okrem baziliky sv. Petra k Vatikánu patria aj iné chrámy, napr. sv. Ján v Lateráne, bazilika sv. Pavla za hradbami, bazilika Panny Márie Snežnej, Castel Gandolfo a i.

Keďže Lateránska bazilika je katedrálnym chrámom rímskeho biskupa, tak v krátkom čase po uvedení nového pápeža do úradu najvyššieho pastiera všeobecnej cirkvi (predtým po korunovácii), slávnostne vstupuje do svojho katedrálneho chrámu, do Lateránskej baziliky a preberá správu svojho rímskeho biskupstva. Je to sviatok celej rímskej diecézy. Keďže rímsky biskup je aj najvyšším pastierom celej cirkvi, v jeho mene rímsku diecézu spravuje jeho zástupca, čiže pápežský vikár, ktorým je teraz kardinál Hugo Poletti. No pápež i pri svojom veľkom zaneprázdnení sa aj priamo venuje pastierskej službe svojich rímskych veriacich tak, že pravidelne, obyčajne v nedeľňajších odpoludňajších hodinách navštevuje rímske farnosti, slúži sv. liturgiu, káže a zaujíma sa o život svojich veriacich vo svojom biskupstve.

Pápež Ján Pavol II. za svojho 11-ročného pontifikátu navštívil už vyše 100 rímskych farností. Jeho horlivosť je udivujúca a bezhraničná. Nech on je vzorom našej duchovnej horlivosti, radostnej návštevy našich chrámov, úprimnej zbožnosti a aj potrebnej starostlivosti o ich dobrý stav a krásu.

R. A. SLAVICKÝ

Myšlienky na cintoríne

Po tieto dni ideme na cintoríny, na stretnutie s tými, čo už odišli, ako sa nám vždy zdá, navždy. Ale i na stretnutie s pravdou, ktorá nám pripomína, že aj my tiež odídeme (tiež sa nám niekedy zdá, navždy); skôr či neskôr, príde čas, že už nebudeme medzi žijúcimi na tomto svete. A svet bude naďalej jestvovať, udalosti budú ďalej nasledovať po sebe, ľudia sa budú naďalej striedať — budú sa rodiť, iní umierať, akoby sa nič nestalo.

Keď takto v jeseni ideme pomedzi hroby a zaschnuté padnuté lístie nám šelestí pod nohami, človeka ovláda akýsi smútok, ale tichý smútok, pretože takí sme bezmocní voči tomu, že tí, čo tu ležia, už odišli, a že my tiež raz odídeme.

Skutočne, keď sa nám kedysi podarilo byť na cintoríne v jari, muselo nás prekvapiť, že aj tu bol život: v stromoch, v tráve, v kvetoch, vo vtáčom speve . . . A teraz všetko utíchlo, iba nepotrebné, teraz už mŕtve lístie leží nám pod nohami. Napadá nás myšlienka, že aj tí dokonali tak, ako keď lístie opadlo zo stromov — a teraz je mŕtve, bez života. Ale nie, oni predsa žijú!

Tak aj tí, ktorých telá hnijú v hroboch, v truhlách. Oni žijú, lebo skrz svoje dobré skutky za života — ako stromy skrz lístie — trvajú v pamäti živých, a skrz Krista, ktorý vstal z mŕtvych, ich život nadobudol nesmrteľnú moc. „Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to so zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej. Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh aj tých, čo zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním . . . ", hovorí sv. apoštol Pavol (1 Sol 4, 13—14). Preto na hroby dávame kríž. Preto pri pohrebných obradoch sa s nebohým lúčime s krížom — dovidenia. Preto má život cieľ i význam.

(Slovo powszechne 1987, 241 — prel. F. D.)

Nechajte deti prichádzať ku mne

Najkratšia modlitba je Otčenáš. Naučil ju nás sám Ježiš. Veď kto môže najlepšie vedieť, čo sa Bohu páči, ak nie jeho Syn? Kto teda príde s týmito Ježišovými slovami k Bohu Otcovi, mal by si vždy získať jeho priazeň. A to by ani nebolo také ťažké. Naučiť sa tých pár viet a povedať ich každé ráno aj večer. Skúsime si teda vysvetliť túto modlitbu.

OTČE NÁŠ, KTORÝ SI NA NEBESIACH — to je oslovenie. Keď sa začnem s niekym rozprávať, musíme ho najsamprv nejako osloviť. A musím si dať pozor, aby to bolo slušné a úctivé. Čím je ten človek starší, mudrejší, čím má vyššie postavenie, tým úctivejšie ho musím osloviť.

Koho si môžem dovoliť osloviť ako „môj, náš"? Len niekoho, kto mi je známy, blízky, rodina, o kom viem, že ma má rád. Kto je „môj", „náš"? Nuž môj brat, naša mamička, môj kamarát, naša teta. To, že smieme osloviť Boha „môj Otec, náš Otec", to je veľká výsada. Znamená to, že sa prihovárame niekomu, komu sa môžeme celkom dôverne zveriť.

POSVÄŤ SA MENO TVOJE. Čo najviac chcem, na čom mi najviac záleží, to obyčajne poviem hneď na začiatku. Keď nám Ježiš odporúčal túto prosbu ako prvú, chcel, aby sme naozaj toto chceli najviac. Predstavte si, že by ste len tak mimochodom začuli, ako niekto nadáva na vášho otecka alebo mamičku. Iste by sa vás to bolestne dotklo. A viete iste, koľko ľudí ako škaredo hovorí o Bohu. Väčšinou je to preto, že ho nepoznajú. Nás, ktorí Boha poznáme, máme ho radi, cítime, že je naozaj naším dobrým Otcom, veľmi musí trápiť, keď ho druhí urážajú. Natoľko by nám na tom malo záležať, aby to bolo prvé, čo mu chceme povedať.

PRÍĎ KRÁĽOVSTVO TVOJE. Čo je Božie kráľovstvo? Nuž to je vlastne nebo. To je taký život, keď je každý celkom dobrý. Vtedy je každý aj šťastný. Teraz už vlastne prosíme o to, aby sme všetci mohli byť šťastní.

BUĎ VÔĽA TVOJA AKO V NEBI, TAK I NA ZEMI. Z katechizmu sa učíme, prečo vlastne Boh stvoril svet. A prečo ho nám dal? Nuž preto, aby sme boli šťastní. To bola Božia vôľa, to chcel Boh voľakedy a to chce aj dnes. Ale viete, že my, ľudia, si to sami kazíme. To sa Bohu nepáči. Veľmi sa mu však zapáčime, keď aj my budeme chcieť to, čo on. Ježiš preto dal túto vetu do svojej modlitby, aby sme to naozaj chceli, a nie preto, aby sme to len hovorili.

CHLIEB NÁŠ KAŽDODENNÝ DAJ NÁM DNES. Keby sme nejedli, nemohli by sme žiť. A kto nám dáva potravu? Poviete, že si ju kúpime v obchode. Ale vy viete, odkiaľ sa to vlastne dostalo do obchodu. Napríklad chlieb doviezli z pekárne, ale tam ho upiekli z múky, ktorá je z obilia. A bolo by obilie, keby Boh nebol dal do obilných zrniek zázračnú silu, že z jedného zrniečka ich vyrastie veľa? Od koho teda závisí v prvom rade to, či budeme mať čo jesť? Iste od Boha. Celý náš život závisí od neho. Na to sa však ľahko zabudne. A preto si to máme pripomenúť, keď sa obraciame k Bohu.

ODPUSŤ NÁM NAŠE VINY. Môžeme sa s Bohom rozprávať bez toho, aby sme ho poprosili o odpustenie? Lenže pozor! Vy už viete, akú podmienku nám dal Ježiš. Kedy nám Boh odpustí. Povedal to v podobenstve o dvoch sluhoch. Ježiš to myslel celkom vážne. A aby sme na to nezabudli, vložil to do modlitby. Pretože ak chceme prosiť o odpustenie, musíme celkom vážne a úprimne povedať aj to ďalšie:

AKO AJ MY ODPÚŠŤAME SVOJIM VINNÍKOM. A teraz si predstavte, aké je to strašné, ak si niekto zvykne len tak odrecitovať večer Otčenáš a už myslí, že Boh môže byť s ním spokojný. A povie ho celý, hoci sa možno pred chvíľou s niekým strašne povadil a ešte sa celý trasie od zúrivosti. Myslí len na to, ako by sa mohol pomstiť, ako by mohol vrátiť urážku. A pritom ústami hovorí, že každému odpúšťa. Klame Bohu rovno do očú.

A NEUVEĎ NÁS DO POKUŠENIA. Viete, čo je pokušenie? Nuž to je taká chvíľa, keď nás nejaký hriech zvlášť láka. Boh dovolí, aby nás lákalo aj zlé. Lebo len tak si vyskúšame sily. A len tak môžeme dokázať, že máme radšej Boha ako všetko ostatné. Ale musíme prosiť o silu odolať lákavým pokušeniam. Čím budete starší, tým viac spoznáte, že k dobrému životu potrebujeme veľa pomoci od Boha.

ALE ZBAV NÁS ZLÉHO. Vy už viete, čo všetko je zlé, čo je bolesť a utrpenie. Viete aj, že si to všetko spôsobujeme my, ľudia, sami. Ale nemôžeme sa toho sami zbaviť. To je tak nejako, ako s haváriou. Vodič si ju zapríčiní sám, pretože nedodrží predpisy. Následky havárie mu však musí pomôcť odstrániť niekto druhý. Musí mu dať prvú pomoc, odviezť ho do nemocnice, liečiť ho, opraviť mu auto, a často ešte aj všeličo iné. Nuž podobne si, my, ľudia, zlo, nešťastie, bolesť a utrpenie zapríčiňujeme síce sami, ale o pomoc musíme poprosiť Boha.

AMEN. Nakoniec hovoríme toto slovko, ktoré znamená náš súhlas, „nech sa tak stane".

Cítite, ako Ježiš vložil do tých niekoľkých viet Otčenáša vlastne všetko? Takže Otčenáš je naozaj najkrajšia a najlepšia modlitba. Môžeme sa ju modliť aj ráno, aj večer, hocikedy. Aj keď máme radosť, aj keď sme smutní. Aj keď sme vykonali zlé, aj keď máme strach, vždy.

Lenže Otčenášom môžeme Boha aj uraziť, aj oklamať. Ak ho odriekame bezmyšlienkovite a ak v duši cítime pravý opak toho, čo ústami hovoríme.

Však to tak nikdy nebudete robiť? Však sa budete vždy tak modliť, ako si to Ježiš prial?

V. M.

V službe blížneho

Túto rannú modlitbu sa modlia „malí bratia a sestry" Otca de Foucaulda, ktorí sa venujú, okrem dennej poklony pred Najsv. Eucharistiou, skutkom lásky medzi chudobnými.

Pane, obetujeme ti tento začínajúci sa deň.

Daj, aby sme mohli pomôcť tým, ktorí k nám dnes prídu.

Veď si to vlastne ty, ktorý prichádzaš.

Daj, aby sme boli jedno so všetkými malými bratmi, ktorí sa dnes uberú do verejného života, aby žili tvoje aleluja.

Daj, aby sme boli láskaví, milí a otvorení.

Daj, aby sme boli pripravení prijať tvoju vôľu, v akejkoľvek forme sa prejaví.

Daj, aby sme sa pohybovali medzi ľuďmi s úsmevom, lebo veď ty si Život.

Daj, aby sme šírili medzi ľuďmi dôveru a prinášali im nádej.

Prosíme ťa o to, lebo veríme v lásku Otca, Syna i Svätého Ducha.

NAŠE SVETLÁ

Svätí Kozma a Damián

Jedným z najušľachtilejších a najhumánnejších ľudských činností je povolanie lekára. Ak sa toto povolanie stane pre človeka poslaním, podporované živou vierou, je nepochybné jeho blahodárne pôsobenie na vyliečenie pacienta.

1. novembra si východná cirkev pripomína sviatok dvoch lekárov — sv. Kozmu a Damiána. Narodili sa v Arábií. Viaceré životopisy uvádzajú, že boli bratia, dokonca dvojčatá. Mali ešte troch bratov: Antima, Euprepia a Leontína, ktorí pre Krista tiež podstúpili mučenícku smrť. Matka Teodora dobrou kresťanskou výchovou a osobným príkladom hlboko vtlačila lásku k Bohu do ich mladých sŕdc.

Sv. Kozma a Damián svoju mladosť prežili v Sýrií, kde si osvojili aj lekárske umenie. Povolanie lekára vykonávali v Sýrií a Cilícií. Neboli len dobrými lekármi, ale aj horlivými kresťanmi. Cestou k chorému sa za neho vrúcne modlili a prosili Svätého Ducha, aby správne a vhodne ošetrili chorého. Nepodávali len lieky na utíšenie fyzických bolestí, ale sa snažili pomôcť chorému aj náboženskou útechou. Horlivo povzbudzovali chorých k pokániu a oživovali v nich vieru a dôveru v Boha. Pohanom zasa zvestovali Kristovu blahozvesť.

Za svoje lekárske služby neprijímali peniaze ani iné odmeny, za čo dostali pomenovanie „anargyry", t. j. muži, ktorí neprijímajú peniaze — nezištní (bezsrebreníci). Svojou ušľachtilou činnosťou získali veľkú vážnosť nielen u kresťanov, ale aj u pohanov. Táto vážnosť svätým bratom umožnila ľahšie šírenie Kristovej náuky.

V čase Diokleciánovho prenasledovania cilícijský miestodržiteľ Lysiáš svätých lekárov dal uväzniť. Pri vypočúvaní Lysiáš naliehal, aby sa zriekli svojho Boha a poklonili sa pohanským bohom. Svätí Kozma a Damián odmietli. Svoj postoj nezmenili ani po mnohých mučeniach. Nakoniec ich miestodržiteľ dal sťať mečom. Stalo sa to v meste Aigai. Životopisci sa rozchádzajú v roku smrti svätých bratov. Uvádza sa rok 281, tiež aj rok 303.

V sýrskom meste Kyros bola na ich počesť postavená slávna bazilika. V tomto meste boli svätí bratia aj pochovaní. O rozšírenie ich úcty sa pričinil byzantský cisár Justinián I. (527—565). Na západ ich úcta prenikla koncom 5. storočia. Z oblastí Stredomoria na sever sa rozšírila v stredoveku. Zvlášť silná bola v Nemecku, najmä v tzv. hanzových mestách.

Mirón Keruľ-Kmec

Svätí anjeli strážcovia

Názov anjelov pochádza z gréckeho slova *angelos,* čo znamená posol, a vyjadruje hlavnú úlohu týchto čistých duchov. Anjeli sú predovšetkým Božími poslami. A v tom je aj ich základný vzťah k ľuďom.

No v Biblii sa vyskytuje aj iné označenie anjelskej úlohy, ktoré sa vzťahuje aspoň na istú skupinu Božích poslov. Ich poslaním je pomáhať ľuďom a ochraňovať ich.

Tak čítame v 90. žalme: „Bo o tebe dal rozkaz anjelom svojim, by na všetkých cestách tvojich chránili teba" (v. 11). A 33. žalm hovorí: „Rozkladá anjel stan Pánov vôkol tých, ktorí sa ho boja, a vytŕha ich" (v. 8). Veľká časť Tobiášovej knihy popisuje ochrannú pomocnú úlohu archanjela Rafaela.

Na takéto poslanie anjelov poukazuje Biblia na viacerých miestach. Tak v Knihe pôvodu (Genezis) čítame Abrahámove slová: „Veď Pán, Boh neba a zeme . . . pošle pred tebou svojho anjela, aby si odtiaľ priviedol môjmu synovi ženu (Gn 24, 7; porov. v. 40). O anjelovi ochrancovi hovoril aj patriarcha Jakub, keď požehnával Jozefových synov: „Anjel, čo ma vytrhol zo všetkého zlého . . . " (Gn 48, 16). Kniha Exodus uvádza Jahveho slová vyvolenému národu: „Hľa, ja pošlem pred tebou svojho anjela, aby ťa ochraňoval na ceste a doviedol ťa na miesto, ktoré som ti pripravil . . . " (Ex 23,20; porov. v. 23). Boží anjel ochraňoval Danielových spoločníkov v ohnivej peci (Dan 3, 49; 95). Hrdinka Judit vyhlásila po návrate z Holofernovho tábora: „Ako žije sám Pán, tak ma ochraňoval jeho anjel . . . " (Jdt 13, 20). Druhá kniha Makabejcov spomína na dvoch miestach anjela, ktorý pomáhal zvíťaziť Izraelitom nad mocným nepriateľom (2 Mak 11, 6; 15, 22).

V Novom zákone vystupujú anjeli ako pomocníci Kristových apoštolov a nasledovníkov. Tak oslobodil anjel uväznených apoštolov (Sk 5, 19), neskôr Petra (Sk 12, 7). V Liste Hebrejom čítame: „Či nie sú všetci (anjeli) služobnými duchmi, poslanými slúžiť tým, čo majú dostať do dedičstva spásu?" (Hebr 1, 14). Na trvalý vzťah anjelov k jednotlivým ľuďom poukazujú Kristove slová o deťoch: „Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto maličkých. Lebo vám hovorím, že ich anjeli v nebi ustavične hľadia na tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach" (Mt 18, 10). Novozákonnú vieru v osobného anjela vyjadrujú aj slová v Skutkoch apoštolov o Petrovi: „To je jeho anjel" (Sk 12, 15).

Náuka o anjeloch, ktorí sprevádzajú ľudí, ochraňujú ich a pomáhajú im, jestvovala v cirkvi od najstarších čias. No niektorí cirkevní Otcovia (sv. Bazil, sv. Ján Zlatoústy) predpokladali, že anjelov strážcov majú iba veriaci. Avšak väčšina starých cirkevných Otcov zastávala náhľad, že každý človek má svojho anjela, lebo každý je povolaný k spáse.

Okrem ochrany a pomoci Sväté písmo hovorí aj o iných úlohách anjelov, napr. o tom, že predkladajú Bohu modlitby a obety ľudí. Tak v Tobiášovej knihe sa uvádzajú slová archanjela Rafaela: „Keď si sa so slzami modlieval a pochovával mŕtvych, keď si opúšťal svoj pokrm a za dňa si skrýval mŕtvych vo svojom dome, aby si ich mohol v noci pochovať, ja som prinášal pred Pána tvoje modlitby" (Tob 12, 12; por. Zjv 5, 8; 8, 3).

Sväté písmo ďalej naznačuje, že aj národy, prípadne iné spoločenstvá majú svojich ochranných anjelov. Tak v Danielových proroctvách sa hovorí o duchovnom kniežati Peržanov, Grékov a o archanjelovi Michalovi ako o ochrancovi vyvoleného národa (porov. Dan 10, 13; 20; 12, 1).

Osobitná úcta k anjelom strážcom sa vyvinula v stredoveku. Jej najstaršie zachované svedectvá sú z 9. storočia. Liturgická úcta svätých anjelov strážcov sa spájala so sviatkami sv. archanjela Michala a vo východnej cirkvi takto ostala dodnes. V západnej cirkvi je sviatok anjelov strážcov 2. októbra.

-R-

Kardinálovi ThDr. Františkovi Tomáškovi priznala univerzita John Caroll v Clevelande, Ohio, USA, hodnosť čestného doktora. Kardinál je známy ako veľmi odborne schopný autor katechéta — zostavovateľ učebnice náboženstva a teológ evanjelizácie.

V Šaštíne, v blízkosti mariánskej baziliky na Slovensku, bola 20. júla t. r. otvorená nová predajňa Spolku sv. Vojtecha. Po slávnostnom prestrihnutí pásky miestnosť predajne požehnal ndp. Mons. Ján Sokol, arcibiskup — metropolita trnavskej arcidiecézy. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnil vdp. Milan Medek, riaditeľ Ústrednej charity na Slovensku.

Dňa 6. septembra 1989 sa v Prahe zišla informačná komisia Výboru cirkevných a náboženských činiteľov v ČSSR, aby zhodnotila svoju prácu za uplynulé obdobie. Súčasne sa zaoberala prípravou nasledujúceho čísla informačného bulletinu a obsahovou náplňou relácie Hlasu veriacich na IV. štvrťrok 1989. Zasadanie viedol kanonik ThDr. Zdeněk Adler z Příbramu.

Veď zlí nemôžu iných urobiť dobrými. Skôr sa sami nakazia od zlých. To sú tí zlí priatelia, o ktorých hovoril učiteľ. Môžeš ich nazvať aj zlými kamarátmi."

Nechcem rozprávať ľadne príbehy. Chcel som iba dať impulz na zamyslenie. Aby sme nerobili všetko len zo slepého návyku. A k tomu patrí aj to neužitočné a časté pozeranie sa na hodinky.

„Kto chodí s múdrymi, ten zmúdrie (popri nich),
druhovi bláznov sa však nedobre vodí."

(Kniha prísloví 13/20.)

Preto platí aj pre teba: Nenechaj sa viesť povrchnosťou, ale svojím svedomím.

„Nepotrebujem hodinky!"

JED NIE JE JEDOM

Miery sú na meranie. Čo príde po meraní? Riadiť sa podľa výsledkov. Teda zachovať mieru.

Zachovať mieru, to patrí k rozumnej životospráve.

„Fuj, nechoď ta" — povedala matka a odtiahla chlapca, ktorý šiel popri nej.

Obaja sa prechádzali lesom. Prišli k malej čistinke bez stromov a matka ukázala na veľkú rastlinu.

Bola 150 cm vysoká s hnedofialovými kvetmi. Visia v pazuchách listov ako valcovitý zvon v zelenom kalichu. Protistojné listy majú krátke stonky, jeden je väčší a druhý menší, sú celookrajové a špicaté. Plody sedia v kalichu ako lesklé čierne čerešne, majú veľa zrniečok a fialovú šťavu. Chutia zvodne sladko.

„Sú jedovaté," povedala matka Ferkovi.

„Keď sú jedovaté, tak ich zničím," odpovedal Ferko. Hneď mláti do rastliny palicou. Bol to krík ľuľkovca zlomocného (Atropa bella-donna). Čože mu urobil? Nič!

„Zničím ho, lebo je jedovatý."

Ľuľkovec je zaradený medzi jedovaté rastliny. Uvediem aspoň niekoľko ďalších: blen čierny (Hyoscyamus nigra L.), náprstník vlnatý (Digitalis lanata), ľuľok sladkohorký (Solanum dulcamara L.).

Tieto liečivé rastliny patria do rúk odborníka — lekára, farmaceuta a vedca. Nepatria do rúk milovníka liečivých rastlín.

„Lebo sú jedovaté". Čo to však znamená?

Z ľuľkovca zlomocného extrahuje farmaceutický priemysel vzácny liek na srdce, „belladonnu", ktorý uvoľňuje kŕče. Lekár ním pomáha trpiacim ľuďom.

V istom zmysle nejestvujú nijaké jedovaté rastliny, lebo jedovaté nemožno pokladať za zlé. Ide teda len o mieru. Ak sa používajú v správnej miere, správne sa dávkujú, potom sú osožné. Škodlivosť či užitočnosť je teda iba záležitosťou dávkovania.

Podobne je to aj v živote. Všetko možno použiť na dobré alebo zneužiť na zlé.

Nôž možno rozlične použiť.

Človek ním môže zabiť človeka. Nožom môže lekár operovať. Nožom môže človeka zachrániť a vrátiť život.

Víno obveseľuje srdce človeka. Tak je to napísané v Biblii. A čo všetko sa už s vínom porobilo.

Nie preto, že je víno vínom, ale preto, že sa ho vypilo veľa.

Kňaz používa víno pri sv. omši. Víno premieňa na Kristovu krv.

Takto by sme mohli uviesť mnohé veci, ktoré možno použiť na niečo dobré alebo zneužiť na zlé.

Nemierne pitie vína privádza k opilstvu.

A tak to v živote vychádza vždy rovnako. Vždy ide len o dodržanie miery.

Takto si vlastne v živote sami navaríme mnohé trápenia, lebo prekračujeme zdravú mieru. Potom si to musíme aj zjesť. Napraviť.

Dodržovať mieru. Ktosi nám tu môže byť na pomoci. Ten síce trpel bez miery, ale robil to pre nás. Kristus.

Nijaké svetlo nie je bez tieňa. Kritizovať možno len skutky.

Horiacu zápalku možno zahasiť jedinou kvapkou vody. Ak sa však zápalkou založí požiar, treba celý potok vody na uhasenie požiaru, ktorý povstal zo zápalky.

Oproti sedia dve ženy. Jedna je dva razy tak stará ako druhá. Matka s dcérou. Dcéra má 27 rokov a matka vari päťdesiat.

Ide o dcéru. Je pôrodná asistentka. Býva a pracuje vo veľkomeste. Má ťažkosti s krvným obehom. Od onoho dňa.

Odkedy?

„Dcéra vyrastala v lese, na samote. Môj manžel je horár. Už ako dieťa rada chodila s otcom na pochôdzky lesom. Naučil ju poznať a milovať všetky rastliny a kvety. Potom prišla do mesta. Stala sa pôrodnou asistentkou vo veľkej nemocnici. Vydala sa. V prvých mesiacoch tarchavosti sa zúčastnila na pochode lesom. Vidí krík, odtrhne a zje sedem zrelých plodov. Ľahkomyseľne, bez uvažovania. Bol to ľuľkovec zlomocný. Záchranka ju priviezla do nemocnice, vypumpovali jej žalúdok. Vďaka rýchlemu zákroku lekárov ostáva žiť ona i jej dieťa. Dieťa má teraz rok a je zdravé. Dcéra však ešte vždy trpí následky. Aj duševne."

Jed nie je jed.

Jed je jed.

Obe tvrdenia sú správne. Ide vždy len o množstvo. Vždy platí, že s jedovatými rastlinami musíme zaobchádzať opatrne. Neslobodno ich ľahkomyseľne ochutnávať. Neslobodno s nimi žartovať.

Liečivé rastliny treba poznať. Treba ich milovať. Treba ich správne používať.

HYGIENA TELA

Mal som strýka. Bol to najmladší brat môjho otca. Bol strážmajstrom u viedenskej polície. Býval v 19. obvode.

Vždy bol zdravý, nepoznal nijaké choroby. Vstával zavčasu ráno. Každý deň si poumýval celé telo v studenej vode. Po osušení si vtieral zelinkovú tinktúru. Na druhý deň použil zelinkový olej. Na vtieranie do kože.

Od neho som sa naučil, že tinktúry, čaje a octová voda kožu „sťahujú", oleje a masti ju „zmäkčujú". To znamená, že najprv sa koža napína a tvrdne, potom sa stane poddajná a mäkká. Táto zmena účinkov je potrebná. Jej výhodou je, že koža zostane zdravá.

Osoby slabšieho zdravia by sa mali napred umyť v teplej vode, až potom sa osprchovať v studenej vode alebo sa vybrhliť mokrou utierkou. Zeliňkové kúpele musia byť vždy teplé.

Ani jeden človek neujde pred škodlivými vplyvmi prostredia. Chlad, vlhkosť, vietor a horúčavy spôsobujú kolísanie teplôt, ktoré provokujú odolnosť tela. Zároveň sa zaťaží aj vegetatívny nervový systém. Cieľavedomé otužovanie tela zvyšuje odolnosť organizmu. Zmenšuje jeho chúlostivosť.

Hygiena tela je vlastne každodenné čistenie celého tela a jeho cieľavedomé otužovanie.

Najdôležitejšie časti tela, o ktoré sa treba denne starať, sú koža, tvár, ruky, nohy a zuby.

Hygiena tela je v najširšom zmysle starostlivosť o udržanie zdravia.

Vonkajší obal, ktorý pokrýva celé telo, ktorý vidíme a cítime, to je koža. Vôbec nejde o kult nahoty (nudizmus), ak sa každý človek usiluje mať jemne sfarbenú zamatovomäkkú kožu. Každé zdravé dieťa má peknú kožu, najmä batoľatá. Príčina tkvie v tom, že v ich tele sú zatiaľ hormóny v celkovom pokoji. Koža sa začína meniť až v puberte. Potom sa už koža stále mení po roky prechodu a ďalej až do staroby.

Keď si chceme udržať peknú a čistú pokožku, potom je prvou podmienkou, aby sme v priebehu týchto rokov regulovali hospodárenie hormónmi tela. Dôležitá je aj skutočnosť, že koža veľmi citlivo reaguje na nedostatok vitamínov.

Rastliny sú veľkorysými spojencami kože.

Pôsobia dvojakým smerom: vnútorne aj zvonku.

(Pokračovanie)

Z KRESŤANSKÉHO SVETA

Svätý Otec Jan Pavol II. vymenoval 25. júla t. r. za nového apoštolského administrátora „ad nutum Sanctae Sedis" — bezprostredne podliehajúceho Apoštolskému Stolcu — biskupa Tadeuša Kondrusiewicza, doterajšieho správcu farnosti Božej Matky v Grodne. Je to po vojne prvý biskup v Bieloruskej SSR. Budú mu podliehať všetci katolíci latinského obradu v republike.

Ján Pavol II. navštívil v talianskom Lingotte výstavu ruského a sovietskeho umenia z r. 1870—1930. Bolo vystavených vyše 260 diel z rozličných smerov: symbolizmu, primitivizmu, kubizmu, futurizmu.

Maďarský prímas sa s uspokojením vyjadroval o svojej návšteve maďarskej menšiny v Zakarpatskej Ukrajine (ZSSR) a o rozhovoroch s tamojšími sovietskymi úradmi. Pred novinármi v Užhorode uviedol, že náboženské publikácie z Maďarska možno posielať do Zakarpatskej Ukrajiny a že maďarský katolícky týždenník Új ember možno tam kúpiť v novinových stánkoch. Taktiež tamojší seminaristi by mohli študovať v Maďarsku.

Emauzské združenie, ktoré má v 28 krajinách vyše 300 základných spoločenstiev, usporiadalo v Assisi medzinárodné zhromaždenie o spravodlivosti, mieri a solidarite. Emauzské združenie slávi v tomto roku jubileum — vzniklo práve pred 40 rokmi.

Talianski biskupi schválili v máji t. r. na stretnutí v Ríme sv. prijímanie „na ruku". Bude zavedené od novembra t. r. V rozhodnutí sa hovorí o tom, že tento spôsob spomínajú viaceré patristické texty. Napr. sv. Ján Zlatoústy, keď píše: „V rukách držíš Pánovo Telo . . . Najväčšiu dôstojnosť má ten, kto na ruku prijíma Pánovo Telo." Tento spôsob prijímania sa uzákonil vo všetkých miestnych cirkvách na Západe a v 40 cirkvách v o statnom svete.

Podľa oznámenia Vatikánu boli 17. júla t. r. po takmer polstoročnom prerušení obnovené diplomatické styky medzi PĽR a Vatikánom na úrovni veľvyslanectva zo strany PĽR a nunciatúry zo strany Vatikánu. Za nového nuncia Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval arcibiskupa Jozefa Kowalczyka a za nového mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca vo Vatikáne vymenoval prezident PĽR Wojciech Jaruzelski Jerzyho Kuberskieho.

V 60. roku svojho života bol vysvätený na kňaza v bazilike sv. Petra v Ríme samým Svätým Otcom riadny profesor a riaditeľ inštitútu lekárskej fakulty Neapolskej univerzity Felice D'Onofrio, ktorý sa stal kapucínom a v apríli t. r. bol vysvätený na diakona. Teológiu vyštudoval na neapolskom inštitúte Juhotalianskej pápežskej teologickej fakulte. Je autorom mnohých kníh.

Dňa 12. novembra 1979 — pred 10 rokmi — v Sixtínskej kaplne v Ríme Svätý Otec Ján Pavol II. vysvätil o. Miroslava Ljubačivského na biskupa. Pri tejto príležitosti Svätý Otec Ján Pavol II. po prvýkrát spoluslúžil sv. liturgiu v byzantskom obrade.

Vo veku 86 rokov zomrel vo Varšave o. dr. Boris Jan Balyk, OSBM, autor mnohých historických kníh, ktoré vyšli v jazyku poľskom a ukrajinskom.

Rakúski katolíci poslali cirkvi v Litve 150 tisíc výtlačkov Svätého písma v ich jazyku.

Medzinárodné cirkevné dielo dodalo po dohode so sovietskymi úradmi do ZSSR 60 000 výtlačkov Biblie, vydanej v ruštine starostlivosťou Východného kresťanského strediska, ktorého sídlom je belgický Brusel, ako dar Svätého Otca Jána Pavla II. sovietskym kresťanom. Rozdeľovaním výtlačkov je poverené biskupstvo v Rige a tamojší katolícky seminár.

V ZSSR po prvý raz nakrútia film s náboženskou tematikou. Bude to film o hrdinskom živote sv. Jefrosiniji Polockej, ktorá žila v XII. stor.

Týždenník Moskovskije Novosti informovali o demonštrácii za legalizáciu gréckokatolíckej cirkvi v ZSSR.

Sovietska televízia priniesla 3. augusta t. r. rozhovor s Matkou Terezou, zakladateľkou spoločnosti misionárok lásky. Rozhovor bol v anglickej reči. Na otázku s akým zámerom zakladá domy v ZSSR odpovedala, že s takým istým ako inde na svete. Naším poslaním je preukázať činnú lásku tým, ktorým chýba.

Z dejín farnosti Ľubica

Gréckokatolícka farnosť Ľubica je jednou z najmladších farností v našej Prešovskej diecéze. Bola založená roku 1944.

V starých schematizmoch je uvádzaná ako filiálka farnosti Hodermark (Ihľany). Je zaujímavé si všimnúť rast gr. kat. veriacich v Ľubici i v jej filiálke Kežmarok:

Rok 1840	Leibicz (Ľubica) oppidum	15
	Kežmarok	11
	Ľubické kúpele	76
Rok 1908	Leibicz (Ľubica)	64
	Kežmarok	155
	Ľubické kúpele	79
Rok 1931	Ľubica	360
	Kežmarok	200
	Ľubické kúpele	85
Rok 1938	Ľubica	389
	Kežmarok	227

Gréckokatolícki veriaci v Ľubici sú prisťahovalci z farnosti Ihľany a Osturňa.

Do roku 1926 našich veriacich obsluhovali rím. kat. kňazi. Iba na Veľkú noc prichádzal gr. kat. kňaz z Ihľan, aby veriacich vyspovedal a podal sv. prijímanie. Od roku 1926 prichádza do Ľubice gr. kat. kňaz o. Monajlov z Ihľan.

Sv. liturgie sa najprv slúžili v rím. kat. chráme. Neskôr sa slúžili v dome u p. Kačmáraka a napokon 19. decembra 1929 zásluhou o. Monajlova bol v Ľubici zakúpený starý dom, v ktorom od 30. apríla 1930 sa bohoslužby pravidelne vykonávali.

Do roku 1944 Ľubica bola stále filiálkou Ihľan. V tomto roku bola Ľubica systematizovaná ako samostatná farnosť. Doteraz v Ľubici pôsobili títo duchovní: Gejza Tressa (1944—1948), Valentin Kibalčič (1948), Ján Čisarik (1948—1950; 1968—1969), Andrej Zima (1969—1983), Ján Babjak (1983—1989), Milan Kuzmiak (1989).

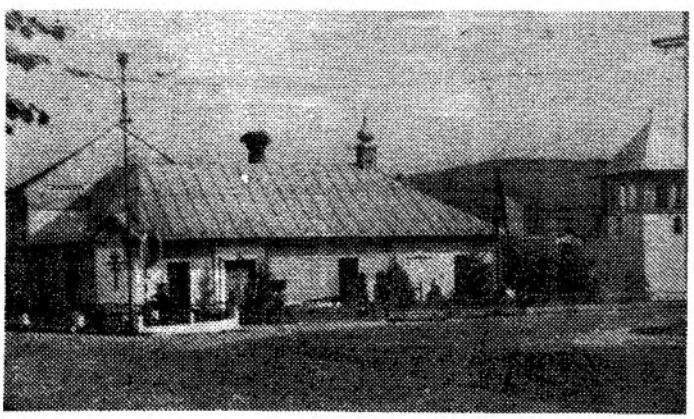

Pôvodný dom sa odkúpil celý a prešiel viacerými úpravami. R. 1974 chrám vymaľoval akad. maliar Mikuláš Klimčák. R. 1985 (v roku sv. Cyrila a Metoda) boli urobené vitražné okná sv. Cyrila a Metoda podľa návrhu tohto istého autora. Terajší stav chrámu je od r. 1988, kedy sa pripojili zbývajúce 2 miestnosti ku chrámu a chrám bol vybavený aj novou mramorovou dlažbou a novým dubovým zariadením. Lavice urobili Andrej Drugáč starší a Ján Dučák, miestni farníci, a urobili ich zdarma ako dar. To je iste mimoriadna inšpirácia k obetavosti pre všetkých veriacich. Mnohí z nich sa nezištne podieľali pri všetkých úpravách.

K chrámu patrí aj zvonica, ktorá svoju dnešnú podobu dostala r. 1970. R. 1986 boli v nej elektrifikované všetky 3 zvony.

o. Ján Babjak

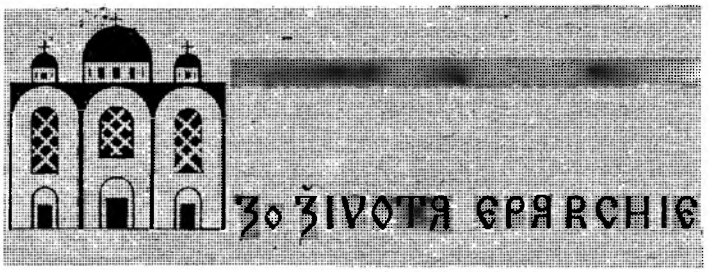

Kronika otca ordinára

Dňa 1. augusta 1989 ndp. ordinár Mons. Ján Hirka, apošt. administrátor prešovský, v katedrálnom chráme v Prešove viedol pohrebné obrady za rehoľnú sestru Jozefu Helenu Škovranovú, služobnicu Nepoškvrnenej Panny Márie. — **Dňa 8. augusta 1989** bol na rokovaní na VsKNV v Košiciach. — **Dňa 23. augusta 1989** bol na rokovaní u predsedu ONV v Bardejove. — Sviatok Nanebovzatia (Uspenia) Panny Márie oslávil spolu s kňazmi a veriacimi na viacerých miestach našej eparchie: **13. augusta 1989** v Šašovej, **20. augusta 1989** v Klokočove, **27. augusta 1989** v Ľutine.

M. M.

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné a kňazské jubileá pripomínajú títo duchovní otcovia:

Juraj Guľa, správca farnosti Jovsa — 60 rokov od narodenia (3. 11. 1929);

Ján Ličko, správca farnosti Hrabovčík — 70 rokov od narodenia (5. 11. 1919);

Michal Veliký, správca farnosti Čičava — 80 rokov od narodenia (6. 11. 1909);

Eduard Gerbery, na odpočinku v Ružomberku — 80 rokov od narodenia (16. 11. 1909);

ThDr. Ján Murín, na odpočinku v Bratislave — 50 rokov od ordinácie (21. 11. 1939);

Štefan Ištvaník, správca farnosti Kolonica — 60 rokov od narodenia (24. 11. 1929).

Spomeňme si na jubilujúcich duchovných otcov vo svojich modlitbách.

Mnohaja l'it, blahaja l'it!

Odpustová slávnosť a posviacka chrámu v Ľubici

Do dejín ľubickej farnosti sa veľkými písmenami zapíše 13. august 1989. Veriaci tejto farnosti a veľký počet mariánskych ctiteľov z okolitých gr. kat. obcí i z ďalekého Švermova a zo Šumiaca boli účastní na veľkolepej posviacke obnoveného a rozšíreného chrámu. Posviacku vykonal vdp. okr. dekan Ján Sivák zo Šumiaca za účasti otca kanonika Sergeja Kovča, otcov dekanov Eliáša Baláža a Andreja Kerešťana, duchovných otcov Jána Zavackého a rím. kat. duchovného Stanislava Baldovského v Rakusoch a miestneho duchovného o. Jána Babjaka.

Po starobylom privítaní otca dekana Jána Siváka pred chrámom chlebom a soľou sa začala posviacka chrámu. Po nej miestny duchovný privítal všetkých kňazov, rehoľné sestry a všetkých prítomných. Medzi iným povedal: „Chceme sa touto slávnostnou svätou liturgiou poďakovať Pánu Bohu i presvätej Bohorodičke za tento obnovený chrám, za toto miesto modlitby, obety a mnohých milostí . . . "

Mládež polhodinovou akadémiou zaujímavým spôsobom priblížila život našej nebeskej Matky Panny Márie. Hovorené slovo doplnili vhodnými modernými piesňami. Akadémiou boli veľmi milo prekvapení všetci prítomní. Nasledovala sv. liturgia, ktorú slúžil vdp. okr. dekan Ján Sivák za koncelebrácie prítomných duchovných otcov. Počas sv. prijímania spievala mládež priliehavé piesne.

Po ukončení sa poďakoval miestny duchovný otec všetkým prítomným za účasť. O. i. povedal: „Vrúcne naďalej prosme Božiu Matku, aby tento Boží príbytok, zveľaďovaný hŕstkou našich veriacich sa stal miestom premnohých milostí pre všetkých, ktorí sa podieľali na jeho skrášľovaní i pre ich rodiny. Nech sa stane miestom milostí pre všetkých, ktorí tu budú prichádzať . . . "

Po požehnaní a „mnoholitstviji" bolo mirovanie. Slávnosť trvala vyše 3 hodiny. Všetci prítomní si odniesli veľký duchovný zážitok.

Vďaka obetavosti miestnych veriacich novoposvätený chrám bol rozšírený o 7 m², bola položená nová mramorová dlažba, nové dubové lavice a tiež jednoduchá krížová cesta, ktorá vhodne zapadla do interiéru chrámu. Urobilo sa aj nové moderné oplotenie. To všetko ľubickí veriaci urobili zdarma, celkom nezištne na Božiu slávu a na česť patrónke ich chrámu presvätej Bohorodičke a sv. Cyrilovi a Metodovi.

Božia Matka sa odvďačuje obetavým veriacim mnohými milosťami a v neposlednom rade aj tým, že každý rok ľubický odpust sa stáva veľkolepejší a prichádza naň vždy viac pútnikov.

o. Ján Babjak

Naše hroby

Dňa 12. augusta 1989 odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi v 75. roku svojho života a 34. roku kňazstva

o. František Demčík,

gr. kat. duchovný na odpočinku v Zemplínskej Širokej.

Zosnulý sa narodil 20. februára 1914 v Ilnici. Na kňaza bol vysvätený 1. marca 1955. Pôsobil vo farnosti Šmigovec, Rešov a Borov.

Pochoval ho vdp. Jozef Kniežo, okresný dekan z Vysokej nad Uhom. Pohrebnú kázeň povedal dp. Gabriel Székely. Jeho telesné pozostatky boli uložené na cintoríne v Zemplínskej Širokej, okr. Michalovce.

✷

Dňa 15. augusta 1989 usnul v Pánovi v 77. roku svojho života a 50. roku kňazstva

o. Michal Jozef Ľachovič, gr. kat. duchovný na odpočinku v Košiciach.

Nebohý sa narodil 28. augusta 1912 v Kušnici. Na kňaza bol vysvätený 12. júla 1939. Pôsobil vo farnosti Smrekov, Klenová, Slavkovce.

Pochoval ho vdp. Eugen Kočiš a vdp. Ján Gajdoš dňa 18. augusta 1989 v Košiciach.

✷

Pán života a smrti povolal k sebe svoju vernú služobnicu **Jozefu Helenu Škovranovú, sestru služobnicu Nepoškvrnenej Panny Márie.**

Zaopatrená sviatosťami odišla do večného domova v 75. roku života a v 52. roku rehoľného života.

Zádušnú sv. liturgiu a pohrebné obrady vykonal ndp. Mons. Ján Hirka, ordinár prešovskej eparchie, dňa 1. augusta 1989 v katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Jej telesné pozostatky boli potom uložené na mestskom cintoríne.

Vičnaja im pamjať!

Walter Kampe, svätiaci biskup v Limburku (NSR), je toho názoru, že v cirkvi sa nemá hovoriť o „laikoch", ale že sa má používať pojem „kresťan", alebo „veriaci kresťan". Vyhlásil, že slovo „laik" označuje dnes skôr niekoho ako neodborníka. Veriaci niečo vie a nie je tým, ktorý nesmie do niečoho hovoriť. Ide o spoluzodpovednosť všetkých kresťanov.

Drevené kostolíky

výraz duchovného cítenia nášho ľudu, jeho architektonického umenia a remeselníckej zručnosti

Vrcholom ľudovej architektonickej tvorby na území východného Slovenska obývanom Ukrajincami (Rusínmi) sú drevené kostolíky (cerkvi) východného kresťanského obradu zo 17.—20. storočia, včlenené do súboru 27 východoslovenských drevených kostolíkov — národných kultúrnych pamiatok od roku 1968. Rozmach ich výstavby bol v 17.—18. stor. Napríklad v súpise farností Mukačevského biskupstva z roku 1788, kde patrilo aj územie východného Slovenska sa vo vtedajšej Šarišskej stolici uvádza 48 drevených gréckokatolíckych kostolíkov.

Drevené kostolíky patria medzi najkrajšie klenoty ľudového staviteľstva na Slovensku vôbec a sú skutočným vrcholom jeho staviteľského umenia. Vždy budili záujem bádateľov, v mnohých prípadoch aj na úkor svetských stavieb. Jestvuje o nich značne bohatá odborná a populárna literatúra.

Drevené kostolíky sú charakteristické podobným dispozičným riešením, konštrukčnými prvkami, formou a umeleckou výzdobou na Ukrajine, lemkovskej časti Poľska a severovýchodnom Slovensku po obidvoch stranách karpatského oblúka, takže sa dá pozorovať existencia svojrázneho východného typu drevených kostolíkov s niektorými vplyvmi západnej barokovej a klasicistickej architektúry. Nájdeme tu aj rôzne varianty a prechodné typy, ktoré vznikali na tomto území vzájomným prelínaním a ovplyvňovaním dvoch veľkých svetových kultúr — byzantskej a západorímskej.

V prevažnej väčšine sú umiestnené na návršiach alebo na okrajoch obcí, aby boli viac chránené. Niekedy sú situované v centre obce. Pri kostolíku sa obyčajne nachádza cintorín s jednoduchými drevenými alebo železnými krížmi. Celý areál je obklopený drevenym zrubovým plotom so šindľovou striežkou, niekedy doplnený samostatne stojacou zvonicou.

Základnou stavebnou konštrukciou pri stavbe týchto chrámov je zrubová konštrukcia a u zvoníc, veží, vstupných brán a prístreškov — stĺpová. Zrubové konštrukcie spravidla sú pravouhlé ale aj polygonálne. Zrubové zámky sa vyznačujú veľkou rozmanitosťou a originalitou a boli schopné po celé nepokojné storočia odolávať nežiadúcim vplyvom.

Ako krytina sa na drevených kostolíkoch zásadne používal šindeľ, často dekoratívne zdobený. Kov sa uplatňoval iba v ozdobných a funkčných elementoch — kríže, závesy na dverách, mreže, kovanie okien a dvier.

Výtvarným a funkčným jadrom dreveného chrámu je ikonostas, ktorý oddeľuje strednú časť od oltárnej. Interiéry okrem ikonostasu sú dekorované zavesenými ikonami a nástennými maľbami a ako celok predstavujú „galérie ľudového výtvarného umenia". Na území severovýchodného Slovenska tieto chrámy sú trojpriestorové zrubové stavby, pozostávajúce z troch pravouhlých priestorov — oltárnej časti, časti strednej a tzv. „babynca", zoradených vedľa seba do pozdĺžnej osi stavby od východu na západ. Trojitosť priestorového členenia je zdôraznená často aj navonok trojicou smerom na západ sa zväčšujúcich veží.

Vďaka nemalej finančnej pomoci našej spoločnosti, odborne koordinovanej Slovenským ústavom pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave a jeho krajským strediskom v Prešove, strediskami v Bardejove a Humennom, potom KNV a ONV vo Východoslovenskom kraji sa venuje veľká pozornosť záchrane, ochrane a sprístupneniu širokej verejnosti týchto skvostov ľudovej drevenej sakrálnej architektúry. Niektoré z nich sú priamo v skanzenoch múzeí v Bardejove, Humennom, Košiciach a Svidníku, iné v obciach — Bodružal, Brežany, Dobroslava, Frička, Hrabová Roztoka, Hraničné, Hunkovce, Inovce, Jedlinka, Kalná Roztoka, Korejovce, Kožany, Krajné Čierne, Krivé, Ladomirová, Lukov-Venecia, Miroľa, Nižný Komárnik, Ruský Potok, Topoľa, Tročany, Uličské Krivé a Vyšný Komárnik slúžia bohoslužobným účelom pre veriacich dodnes.

V drevených sakrálnych stavbách — kostolíkoch (cerkvách) sa najmarkantnejšie odzrkadlilo duchovné a estetické cítenie nášho ľudu, jeho architektonické umenie a remeselnícka zručnosť. Vynikajú svojou jednoduchosťou a prostotou. Preto sú — jedinečné.

Andrej Kaputa

Chrám presvätej Bohorodičky v Nižnom Komárniku z r. 1938

Pred školou alebo pred štúdiom

Pane Ježišu Kriste, prv než by som sa zohol nad knihami, dvíham svoj zrak k tebe, aby som ťa prosil o požehnanie pre toto štúdium.

Chcem spojiť svoju prácu s prácou iných ľudí, chcem ju spojiť s ťažkou borbou bratov robotníkov a roľníkov, so záznamami úradníkov, s výpočtami inžinierov, s ošetrovaním lekárov, s neprestajnou obetavosťou gazdín, s vyčerpávajúcimi apoštolskými cestami misionárov a s tvojou skrytou prácou v nazaretskom dome.

Daj, aby môj stolík alebo lavica boli oltárom a dnešné štúdium obetou.

Daj, aby sa všetka práca na tejto Zemi vznášala k tebe.

Kühne 20

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve, Bratislava. Vedúci redaktor: František Dancák. Redakcia: 086 04 Kružlov 76, č. t. 952 41. Administrácia: 815 21 Bratislava, Kapitulská 20, č. t. 331 717 a 333 056.
Tlačia: Duklianske tlačiarne, z. p., Prešov. Sádzané fotosadzbou. Uzávierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciame. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisu. Rozširuje: PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 813 81 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs. Indexné číslo 49618